PATVIRTINTA
Šiaulių rajono savivaldybės tarybos
2019 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T-110

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS 2019 METAMS

I SKYRIUS
ĮVADAS

Bendra informacija

Siekiant efektyvesnio socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo, remiantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 3 punktu, Šiaulių rajono savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planavimas rajono savivaldybėje – būtinybė nuosekliai ir veiksmingai planuoti socialines paslaugas rajone, stengtis padaryti jas kaip galima tikslesnes, labiausiai atitinkančias susiformavusios vietos bendruomenės lūkesčius ir efektyviai sprendžiančias iškilusias socialines problemas. Tai būtina priemonė siekiant strateginių rajono plėtros tikslų. Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas 2019 metams (toliau – planas) parengtas, vadovaujantis:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“;
2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“.

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų plano tikslai atitinka Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tikslą: „Siekti efektyvios socialinės apsaugos bei užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją“. Jis yra orientuotas į šeimos stiprinimą, skurdo bei socialinės atskirties mažinimą. Planas atitinka Šiaulių rajono savivaldybės strateginės plėtros plano 2017–2023 metams tikslus ir veiklos priemones, kurias įgyvendinus, pagerės neįgaliųjų bei senyvo amžiaus asmenų, vaikų, netekusių tėvų globos bei asmenų, patyrusių socialinę riziką, integracija į visuomenę.

Identifikuojant Šiaulių rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, vadovautasi Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Užimtumo tarnybos Šiaulių klientų aptarnavimo departamento Šiaulių miesto I skyriaus, Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir įstaigų, kitų įstaigų bei organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, pateikta informacija.

Socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslas

Socialinės paslaugos – tai socialinė pagalba, kurią gali gauti įvairaus amžiaus bei skirtingų socialinių grupių asmenys: tėvų globos netekę vaikai, socialinę riziką patyrę vaikai ir jų šeimos, neįgalūs vaikai ir jų šeimos, suaugę neįgalūs asmenys ir jų šeimos, socialinę riziką patyrę suaugę asmenys ir jų šeimos, socialinę riziką patiriančios šeimos, vieniši asmenys, benamiai ir kt. Šalyje socialinių paslaugų poreikis auga – visuomenė sensta, daugėja socialiai pažeidžiamų gyventojų. Todėl svarbu, kad būtų užtikrintas tikslingų ir veiksmingų socialinių paslaugų teikimas, suteiktos reikiamos kokybiškos socialinės paslaugos gyventojams.

Pagrindinis socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Bendrieji tikslai ir socialinių paslaugų teikimo organizavimas turi būti orientuoti į:

- gerai suplanuotas, realius bendruomenės poreikius ir finansines galimybes atitinkančias ir visoms (ypač labiausiai pažeidžiamoms) socialinę riziką patiriančioms gyventojų grupėms**,** prieinamas socialines paslaugas kaip socialinės atskirties mažinimo veiksnį;

- bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės su valstybės ir savivaldybės institucijomis stiprinimą bei dalyvavimo socialinėje veikloje aktyvinimą;

- persiorientavimą nuo stacionarių link kokybiškai ir kompleksiškai teikiamų nestacionarių socialinių paslaugų teikimo;

- į prevenciją, kompleksiškai teikiamas paslaugas šeimoms;

- į krizinių situacijų prevenciją, sukuriant krizių įveikimo pagalbos sistemą;

- pagalbos į namus seniems ir neįgaliems asmenims bei socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose gyvenantiems vaikams paslaugų teikimo apimčių didinimą;

- vaikų, likusių be tėvų globos, globos ir įvaikinimo skatinimą.

Socialinių paslaugų plano rengėjai

1 lentelė

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Darbovietė	Pareigos
1.	Ingrida Venciuvienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracija	Administracijos direktoriaus pavaduotoja
2.	Irena Simanauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėja
2.	Silva Timinskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėjo pavaduotoja
3.	Virginija Kutkevičienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vyresnioji specialistė
4.	Ineta Navickaitė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyrius	Vedėja
Rengiant planą dalyvavo:			
1.	Aldona Laukienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vyriausioji specialistė
2.	Jolanta Baškienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Meškuičių seniūnija	Seniūnė
3.	Lina Šiukšterienė	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Laikinai einanti direktorės pareigas
4.	Feliksas Rudzinskas	Kuršėnų vaikų globos namai	Direktorius
5.	Virginija Norvaišienė	VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“	Direktorė
6.	Danutė Brazienė	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Atvejo vadybininkė
7.	Jolanta Šiuparienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracija	Vyriausioji specialistė (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorė)

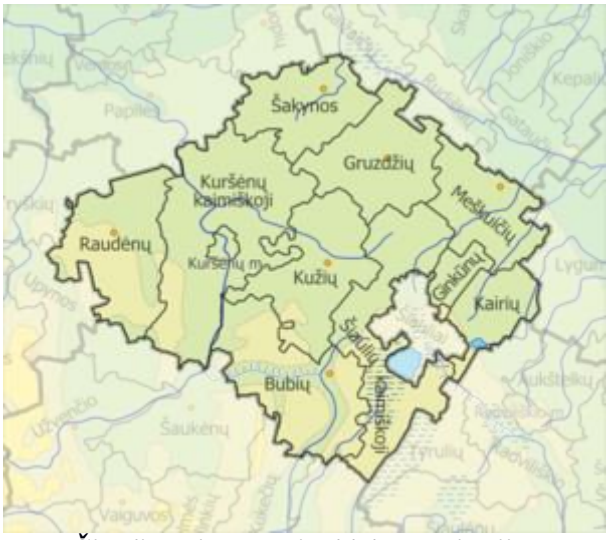
Informacija apie Socialinių paslaugų plano rengimą buvo patalpinta Savivaldybės interneto svetainėje, visoms socialines paslaugas teikiančioms įstaigoms, nevyriausybinėms organizacijoms buvo išsiųsti raštai dėl pasiūlymų pateikimo ir jų teikiamų paslaugų įtraukimo į rengiamą planą.

II SKYRIUS
BŪKLĖS ANALIZĖ

Bendra informacija apie Šiaulių rajono savivaldybę

Šiaulių rajonas yra išsidėstęs Lietuvos šiaurės vakarų dalyje – Rytų Europos lygumos pakraštyje, Lietuvos vidurio žemumoje. Šiaulių rajono savivaldybės teritorija žiedu juosia Šiaulių regiono centrą – Šiaulių miestą. Šiaulių rajonas ribojasi su 6 kitais administraciniais vienetais: šiaurės vakaruose su Akmenės, šiaurės rytuose – Joniškio, vakaruose – Telšių, pietvakariuose – Kelmės, pietryčiuose – Radviliškio, rytuose – Pakruojo rajonais.

Šiaulių rajono savivaldybės plotas – 1 807 km^2, tai sudaro 2,77 proc. Lietuvos teritorijos. Rajono teritorija yra suskirstyta į 11 seniūnijų: Bubių, Ginkūnų, Gruzdžių, Kairių, Kuršėnų kaimiškąją, Kuršėnų miesto, Kužių, Meškuičių, Raudėnų, Šakynos, Šiaulių kaimiškąją.

Šiaulių rajono savivaldybės seniūnijos
Šaltinis: www.wikipedia.org

2019 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 41505 gyventojai. Vakarinėje rajono dalyje gyvena pietų žemaičiai varniškiai, o didžiojoje dalyje – vakarų aukštaičiai šiauliškiai. Vienintelis Šiaulių rajono miestas – Kuršėnai, kuriame gyvena 10924 žmonės, kaimiškojoje teritorijoje – 30581 gyventojas. Nuo Šiaulių Kuršėnų miestas yra nutolęs per 25 km. Kuršėnų miestas išsidėstęs abipus Ventos upės, prie Šiaulių–Palangos plento ir svarbios geležinkelio atšakos, vedančios į Vilnių, Klaipėdą ir Mažeikius. Miesto plotas – 1 192 ha. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje yra įsikūrę 7 miesteliai (Bazilionai, Gruzdžiai, Kairiai, Kurtuvėnai, Kužiai, Meškuičiai ir Šakyna) ir 579 kaimai, iš kurių stambesni yra Aukštelkė, Bridai, Bubiai, Drąsučiai, Ginkūnai, Naisiai, Raudėnai, Verbūnai, Varputėnai.

Savivaldybės socialinės ekonominės ir demografinės situacijos įvertinimas

Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičius ir sudėtis

2 lentelė

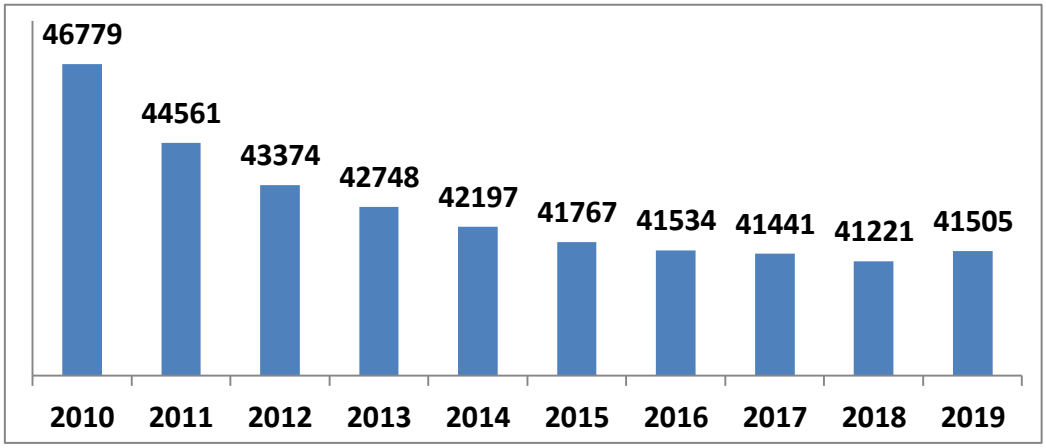
Eil. Nr.	Rodiklis	**Gyventojų** (šeimų) **skaičius**
1.	Vidutinis metinis gyventojų skaičius, iš jų:	41 505
1.1.	mieste	10 924
1.2.	kaime	30 581

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų (šeimų) skaičius
2.	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	suaugę darbingo amžiaus asmenys	25576*
2.2.	pensinio amžiaus gyventojai	9361*
2.3.	vaikai	7334
2.4.	vaikai su negalia	270
3.	Riziką patiriančios šeimos	153
3.1.	vaikų skaičius jose	355
4.	Globojamų vaikų skaičius, iš jų:	183
4.1.	vaikai globojami šeimynose	36
4.2.	vaikai globojami šeimose	96
4.3.	institucinė vaikų globa, iš jų:	51
4.3.1.	savivaldybės globos įstaigose	45
4.3.2.	valstybinėse globos įstaigose	4
4.3.3.	kitų savivaldybių globos įstaigose	2

**2018 metų pradžios duomenys.*
Šaltinis:Lietuvos statistikos departamentas

Demografinė situacija

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, vidutinis metinis gyventojų skaičius 2019 m. sausio 1 dienai Šiaulių rajono savivaldybėje siekė 41505, kas sudarė 15,81 proc. Šiaulių apskrities gyventojų.

Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus dinamika 2010–2019 m.
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gyventojų skaičius Šiaulių rajono savivaldybėje 2019 m. pradžioje, palyginus su 2018 m. pradžios duomenimis, rodo nežymų padidėjimą (+46) gyventojais. Natūrali gyventojų kaita (gimusių ir mirusių asmenų skaičiaus skirtumas) 2019 m. sausio mėnesį sudarė -36 (gimė – 23, mirė - 59).

Šiaulių rajono savivaldybėje yra įsikūręs vienas miestas – Kuršėnai, kuriame 2019 m. pradžioje gyveno 10924 gyventojai. Šis skaičius sudarė 26,3 proc. Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų. Mieste ir kaime gyvenančių gyventojų santykis Šiaulių rajono savivaldybėje 2019 m. pradžioje siekė atitinkamai 26,3 proc. ir 73,7 proc. Todėl Šiaulių rajono savivaldybę galima vadinti kaimiškąja savivaldybe.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. metų pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 9361 pensinio amžiaus gyventojų (jų dalis bendrame gyventojų skaičiuje siekė 22,71 proc.), suaugusių asmenų su negalia - 25576 (jų dalis bendrame gyventojų skaičiuje siekė 62,05 proc.).

Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai

Socialinių paslaugų poreikis ir socialinių paslaugų tinklo kūrimas priklauso nuo išorinių ir vidinių veiksnių.

Išoriniai veiksniai. Socialinių paslaugų poreikio tinklo plėtojimui įtakos turi politiniai veiksmai ir pokyčiai, veikiantys socialinės apsaugos politiką Lietuvoje, Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys socialinę apsaugą. Socialinių paslaugų įstatymu didelis dėmesys skiriamas socialinių paslaugų infrastruktūrai, efektyvesniam socialinės globos organizavimui, paslaugų kokybei ir kt. Socialinių paslaugų planavimo objektas yra socialinės paslaugos, kurias Savivaldybė planuoja savo teritorijos gyventojams ir kurių teikimą finansuoja iš savo biudžeto bei valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams. Planas rengiamas atsižvelgiant į 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2016–2018 metų strateginiame veiklos plane keliamus uždavinius bei tikslus:

- siekti vaiko ir šeimos gerovės;
- didinti viešųjų paslaugų prieinamumą;
- didinti bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų vaidmenį;
- teikti integralios pagalbos (dienos socialinės globos ir slaugos) paslaugas;
- vykdyti socialinių paslaugų plėtrą;
- įgyvendinti šeimos gerovės ir vaiko teisių apsaugos politiką.

Vidiniai veiksniai. Ekonominiu požiūriu Šiaulių rajonas turi keletą strateginių pranašumų. Vienu iš svarbiausių pranašumų laikoma palanki geografinė padėtis – rajonas supa vieną iš didžiausių Lietuvos miestų, turinčių ekonominio-socialinio vystymosi potencialą. Miestą kertantys ar netoli jo praeinantys strategiškai svarbūs keliai ne tik yra svarbus bendrosios infrastruktūros elementas, bet ir gali būti rajono ekonominės veiklos traukos centru.

Kaip ir kitų šalies savivaldybių, Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikį sąlygoja panašūs veiksniai: visuomenės senėjimas, negalia, emigracija, socialinė rizika, nedarbas.

Visuomenės senėjimas.

Ekonominės sąlygos išryškino žmonių grupes, kurioms socialinių paslaugų poreikis tapo ypač svarbus. Senyvo amžiaus asmenys yra viena iš gausiausių ir labiausiai pažeidžiamų asmenų grupių, kuriai socialinių paslaugų poreikis nuolat didėja. Šią socialinę grupę veikia įvairūs veiksniai: pasitraukimas iš darbinės veiklos, sumažėjusios galimybės savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomeniniame gyvenime, sveikatos problemos, negalia, našlystė, dezorientacija greitai besikeičiančioje aplinkoje. Žymiai sumažėjus pajamoms ir nuolat augant būtiniausių produktų kainoms bei didėjant papildomoms išlaidoms (gydymas, vaistai ir kt.) mažėja senyvo amžiaus asmenų pragyvenimo lygis. Spartus visuomenės senėjimo procesas, ilgėjanti vidutinė gyvenimo trukmė, pablogėjusios socialinės ekonominės sąlygos, lemia augantį poreikį socialinėms paslaugoms (transporto organizavimui, pagalbos į namus paslaugoms, apgyvendinimo socialinės globos įstaigose). Įgyvendinant vyresniojo amžiaus asmenų 2012–2020 m. strategiją, siekiama, kad senyvo amžiaus ir neįgalūs žmonės kaip galima ilgiau oriai gyventų jiems artimoje aplinkoje – savo namuose, todėl šios paslaugos itin reikalingos vienišiems, senyvo amžiaus asmenims. Teikiant socialines paslaugas, gerinama ne tik senyvo amžiaus asmenų, bet ir jais besirūpinančių šeimos narių (suaugusių darbingo amžiaus gyventojų) gyvenimo kokybė – galimybė gauti artimųjų priežiūros paslaugas leidžia išlikti aktyviems darbo rinkoje. Didėjant vyresnio amžiaus žmonių skaičiui, ir mažėjant jų fiziniam aktyvumui, būtina ieškoti būdų išvengti dėl

gyventojų senėjimo kylančių problemų ir sudaryti sąlygas vyresnio amžiaus asmenims gyventi pilnavertį gyvenimą.

Negalia.

Asmenų grupė, kuri reikalauja nuolatinės pagalbos. Dėl savo fizinės ar psichinės būklės bei nepritaikytos socialinės aplinkos neįgalieji praranda savarankiškumą, gyvenimo bendruomenėje įgūdžius, didėja jų socialinė atskirtis. Vienas iš socialinių paslaugų tikslų – stiprinti socialinius ryšius su visuomene, palaikyti socialinės atskirties įveikimą, nepaisant turimos negalios. Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos tikslus, svarbu teikti paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimoms, užtikrinti galimybes šiems asmenims dalyvauti visose gyvenimo srityse. Neįgalių asmenų skaičius Šiaulių rajone kinta kasmet, panašios tendencijos išlieka ir kitose Lietuvos savivaldybėse. Tai didžiąja dalimi lemia pensinio amžiaus asmenų, kuriems nustatomas specialiųjų poreikių lygis, skaičiaus augimas, bendras gyventojų skaičiaus mažėjimas. Neįgaliųjų bei jų artimųjų gyvenimą dažnai apsunkina ir tai, jog ne visi neįgalieji sugeba prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos, įsitvirtinti darbo rinkoje. Tokiems asmenims labai svarbu suteikti galimybes dalyvauti neformaliojo užimtumo veiklose, padedančiose atstatyti fizines, protines, socialines ir profesines galimybes, suformuoti darbinius įgūdžius. Neįgalaus asmens gebėjimas dalyvauti įvairiose darbinės veiklos formose tiesiogiai priklauso nuo taikomų kompleksinės reabilitacijos priemonių efektyvumo, specialiųjų poreikių tenkinimo lygio. Atsižvelgiant į demografinę, ekonominę ir socialinę Šiaulių rajono situaciją, specialiųjų paslaugų poreikis kasmet didėja. Asmenims, kuriems nustatyta vidutinė ar sunki negalia, reikalinga nuolatinė globa ar priežiūra, kurią sudėtinga užtikrinti tiek darbingo amžiaus šeimos nariams, tiek pensinio amžiaus ir turintiems sveikatos problemų artimiesiems, todėl gana dažnai šie asmenys apgyvendinami globos namuose. Siekiant sumažinti į globos namus patenkančių neįgaliųjų skaičių, labai svarbu užtikrinti efektyvų nestacionarių socialinių paslaugų teikimą.

Socialinių paslaugų centro įgyvendinamas projektas „Integrali pagalba į namus Šiaulių rajone“, finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, finišuoja šių metų liepos mėnesį. Tikimasi, kad šeimoms buvo sudaryta galimybė integruotis į darbo rinką, prisidėta prie socialinės atskirties mažinimo, tuo pačiu gerėjo emocinė būsena bei atmosfera šeimose.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama sudaryti kuo palankesnes socialinės integracijos sąlygas asmenims, turintiems judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimus, organizuoja būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymą, t. y. gyvenamųjų patalpų pritaikymą neįgaliųjų poreikiams specialiaisiais elementais (keltuvais, nuovažomis), koreguojant šiems žmonėms sunkiai prieinamas erdves (tualetus, vonias, balkonus). Būsto (aplinkos) pritaikymo neįgaliųjų poreikiams programa įgyvendinama valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšomis.

Siekiant išlaikyti kuo didesnį neįgaliųjų savarankiškumą, gerinti jų fizinius, protinius, socialinius gebėjimus, valstybės biudžeto lėšomis kiekvienais metais remiami socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai, kurie įgyvendinami neįgaliųjų socialinės reabilitacijos srityje veikiančių organizacijų (asociacijų, labdaros fondų, religinių bendruomenių, viešųjų įstaigų). Nuo 2012 metų savivaldybė organizuoja šių projektų įgyvendinimą ir skiria lėšų projektams finansuoti. Žemiau esančioje lentelėje pateikiama informacija apie 2014–2018 metais paramą gavusių organizacijų ir neįgaliųjų, dalyvavusių šių organizacijų veiklose, skaičių.

Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai

3 lentelė

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Organizacijų skaičius	10	12	8	9	10
Paslaugas gavusių asmenų skaičius	455	511	417	428	411

2018 m. Šiaulių rajono savivaldybė finansavo 10 Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų. Jų finansavimui buvo skirta 78533 Eur (iš valstybės biudžeto 66 463,00 Eur ir 12 070 Eur iš savivaldybės biudžeto). Paslaugas gavo 411 asmenų: 387 neįgalieji, 24 šeimos nariai.

Dalyvavimas veiklose stiprina neįgaliųjų pasitikėjimą savimi, atstato ir įtvirtina bendravimo įgūdžius, ugdo darbinę veiklą, suteikia naujų žinių.

Formuojant socialinės integracijos politiką rajone, siekiama bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis žmones su negalia, skiriamas dėmesys neįgaliųjų socialinės atskirties mažinimui bei jų socialinės integracijos didinimui. Įgyvendinant projektus, atkreipiamas visuomenės dėmesys į asmenis, turinčius negalią, jų galimybes ir gebėjimus. Bendradarbiaudamos su savivaldybe neįgaliųjų organizacijos sprendžia neįgaliųjų socialines problemas, kurių sprendimų sėkmę lemia tai, kad tokių organizacijų struktūra yra lankstesnė, keliami mažesni reikalavimai, o tai leidžia operatyviau reaguoti į kliento problemą.

Socialinė rizika. Šią sąvoką apibrėžia Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas. Tai yra veiksmas ir aplinkybės, dėl kurių asmuo patiria ar susiduria su pavojumi patirti socialinę atskirtį. Socialinę riziką apibrėžia daugybė veiksnių: socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti vaikus stoka ir nebuvimas; vaikų (įvaikių) visapusiškų fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų neužtikrinimas; psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta, smurtas; įsitraukimas ar polinkis įsitraukti į nusikalstamą veiklą; piktnaudžiavimas narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis, alkoholiu, priklausomybė nuo azartinių lošimų; elgetavimas, valkatavimas, skurdas ir benamystė; motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas. Šiaulių rajone jaučiamas specialiųjų psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigų paslaugų poreikis socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims, susiduriantiems su išvardintomis problemomis. Socialinę riziką patiriančiose šeimose, stokojama socialinių įgūdžių auklėjant vaikus, o vaikai, augę tokiose šeimose, dažnai mėgdžioja tėvų asocialų gyvenimo būdą, neturėdami tinkamo šeimos modelio pavyzdžio. Su tokia pačia problema susiduria ir daugelis vaikų, netekusių tėvų globos bei praradusių galimybę gyventi šeimoje.

Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius rajone

4 lentelė

	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius	171	170	168	162	168	167	153
Socialinę riziką patiriančiose šeimose augančių vaikų skaičius	374	369	347	336	358	336	355

Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičiaus kaita Šiaulių rajone nėra tolygi. 2016–2018 m. laikotarpiu 2018 metais užfiksuotas šeimų skaičiaus sumažėjimas. Manoma, kad tam turėjo įtakos atvejo vadybininkų, socialinių darbuotojų tinkamai organizuotas darbas su šeimomis. Taip pat netolygų nurodytų šeimų skaičiaus kitimą lemia ir jų migravimas tarp savivaldybių. Socialinę riziką patiriantys asmenys yra labiau linkę keisti gyvenamąją vietą, tokiu būdu tikėdamiesi išspręsti kylančias problemas ar išvengti atsakomybės. Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičiaus kitimą iš dalies lemia ir augančios būtinojo vartojimo prekių ir paslaugų kainos, lemiančios namų ūkių perkamosios galios mažėjimą.

2018 metais Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Šiaulių apskrityje duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybėje tėvų globos netekusių vaikų buvo 183, iš jų: institucinė globa nustatyta 51 vaikui, šeimynose – 36 vaikams, šeimose – 96 vaikams, budinčių globotojų šeimose – 3 vaikams. Per metus nustatyta laikinoji globa (rūpyba) 58 vaikams, 64 atvejai (buvo atvejų, kai globa (rūpyba) buvo nustatyta tam pačiam vaikui du kartus).

Teikiant socialines paslaugas (tokias kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti socialinių problemų mastą bei užkirsti kelią šių problemų plitimui.

Nedarbas. Nedarbas – viena iš pagrindinių skurdo ir migracijos priežasčių. Kaip viena iš pagrindinių problemų, neleidžiančių bedarbiams įsitvirtinti ir išlikti konkurencingais darbo rinkoje įvardijama nepakankama kvalifikacija ir darbo patirties stoka. Ne mažiau svarbus veiksnys – pačių gyventojų motyvacijos stoka, kurią lemia tai, kad gyventojams dažnai finansiškai naudingiau gyventi gaunant pašalpas ir įvairias valstybės siūlomas kompensacijas bei lengvatas nei dirbti už minimalų darbo užmokestį, kurio neužtenka asmens poreikiams patenkinti. Užimtumo tarnybos Šiaulių klientų aptarnavimo departamento Šiaulių miesto I skyriaus duomenimis (toliau – Užimtumo tarnyba), Šiaulių rajone 2019 metų pradžioje buvo įregistruota 2513 bedarbių, iš jų: moterų 1296 (51,5 proc.), vyrų – 1217 (48,5 proc.), jaunimo iki 29 m. amžiaus – 358 (14,2 proc.), vyresni nei 50 m. amžiaus – 1123 (44,75 proc.), ilgalaikių bedarbių 681 (27,1 proc.) neįgalieji 250 (9,9 proc.). Iš viso nuo metų pradžios įdarbinti 2104 rajono gyventojai. Į aktyvios darbo rinkos politikos priemones nusiųsta 703 asmenys, veiklą pagal verslo liudijimą vykdė 1510 asmenų. 2019-01-01 nedarbas rajone sudarė 9,8 proc. (2018-01-01 buvo 8,9 proc.) apskrities darbingo amžiaus gyventojų. Moterų nedarbas 2019-01-01 sudarė 10,5 proc. (2018-01-01 sudarė 8,6 proc.), vyrų nedarbas 2019-01-01 sudarė 9,2 proc. (2018-01-01 sudarė 8,4 proc.), jaunimo nedarbas 2019-01-01 siekė 5 proc. (2018-01-01 sudarė 4,2 proc.). Darbo rinkoje neįsitvirtinantys gyventojai negali užtikrinti pakankamų pajamų, reikalingų būtinųjų savo ir šeimos poreikių patenkinimui, todėl daugelis renkasi galimybę dirbti užsienyje.

Migracija. Gyventojų migracija – tai jų persikėlimas iš vienos vietos į kitą toje pačioje šalyje (vidinė migracija) arba užsienio valstybėse (tarpvalstybinė migracija). Analizuojant gyventojų migraciją, vadovaujamasi Lietuvos statistikos departamento skelbiamais duomenimis, kurie atspindi tik registruotos migracijos duomenis, tad pateikiami duomenys skiriasi nuo realaus gyventojų judėjimo. Gyventojų skaičius Šiaulių rajone, kaip ir visose Lietuvos savivaldybėse, kasmet mažėja. 2019-01-01 Lietuvoje gyveno 2794 tūkst. gyventojų, 14900 mažiau nei 2018 metais. Iš viso per 1999-2018 metų laikotarpį iš Lietuvos išvyko 0,99 mln. žmonių, o atvyko – 0,3 mln.

Šiaulių rajono gyventojų vidinė migracija

5 lentelė

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Atvykusieji	1 541	1 608	1 832	2 045	1827	*
Išvykusieji	1 855	1 834	1 920	1 882	1268	*
Migracijos saldo	-314	-226	-88	163	559	*

* *Lietuvos statistikos departamentas 2018 m. duomenų dar neteikia*

Natūrali gyventojų kaita ir migracija yra pagrindiniai demografiniai rodikliai, nurodantys gyventojų skaičiaus kitimą, kuris tiesiogiai susijęs ir su socialinių paslaugų poreikiu. Dažniausiai į didesnius miestus ar užsienio valstybes emigruoja jauni, darbingo amžiaus asmenys, o tai skatina Lietuvos visuomenės senėjimo procesą bei socialinių paslaugų poreikio vyresnio amžiaus asmenims augimą. Pagrindiniai tarptautinę migraciją lemiantys veiksniai – didesnė darbo pasiūla, didesnis darbo užmokestis bei palankesnė socialinės apsaugos sistema.

Europos pagalba maisto produktais labiausiai skurstantiems rajono gyventojams

Vienas iš socialinių paslaugų plėtros indikatorių yra paramos maisto produktais gavėjų skaičius. Europos pagalba labiausiai skurstantiems asmenims skiriama, kai vienam šeimos nariui ar vienam gyvenančiam asmeniui pajamos per mėnesį neviršija 1,5 valstybės remiamų pajamų (toliau –VRP) dydžio (t. y. 183 Eur). Paramos teikimą administruoja Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, paramą skirsto seniūnijų darbuotojai. Paramos maisto

produktais gavėjų skaičius kasmet mažėja, gana daug įtakos tokiam kitimui turi gyventojų skaičiaus mažėjimas, piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai, sugriežtinti reikalavimai pašalpos gavėjams, sugriežtinta bedarbių registracijos Užimtumo tarnyboje tvarka, padidintas minimalus darbo užmokestis ir kt. 2018 metais rajono gyventojus pasiekė 6 maisto produktų ir 2 higienos prekių siuntos. Minėtą paramą gavo 5447 rajono gyventojai, iš jų: 784 neįgalieji, 609 asmenys nuo 65 m. ir vyresni bei 1391 asmuo nuo 15 m. ir jaunesni. Taip pat fondas skyrė lėšas papildomoms veikloms (13,5 tūkst.) Paramos gavėjams buvo suorganizuotos 9 ekskursijos, edukacinės išvykos.

Pagalbos maisto produktais gavėjų skaičius Šiaulių rajone

6 *lentelė*

Metai	Gavėjų skaičius
2013 m.	8 270
2014 m.	6 130
2015 m.	6 037
2016 m.	4 938
2017 m.	4 350
2018 m.	5447

Socialinės paramos skyriaus duomenys

Esamos socialinių paslaugų infrastruktūros savivaldybėje analizė

Siekiant socialines paslaugas priartinti prie jų gavėjų gyvenamosios vietos, vis daugiau funkcijų organizuojant socialines paslaugas perduodama savivaldybėms, tad pagrindinė socialinių paslaugų teikimo organizatorė Šiaulių rajone yra rajono savivaldybė. Socialinių paslaugų tinklą rajone sudaro stacionarias ir nestacionarias socialines paslaugas teikiančios įstaigos. Šias paslaugas rajone teikia biudžetinės, viešosios bei privačios įstaigos, seniūnijos ir nevyriausybinės organizacijos. Šiaulių rajone, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, didžiausias poreikis išlieka pagalbos į namus paslaugoms. Socialines paslaugas, teikiamas Šiaulių rajone, administruoja Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius.

Kaimiškosios teritorijos gyventojų problemos yra glaudžiai susijusios – ekonominės problemos lemia socialinių, sveikatos problemų atsiradimą ir atvirkščiai. Siekiant mažinti socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių socialinę atskirtį, padėti šiems asmenims integruotis į visuomenę bei aktyvinti jų veiklą, skatinama nestacionarių socialinių paslaugų plėtra. Informacija apie Šiaulių rajone organizuojamų ir teikiamų socialinių paslaugų infrastruktūrą pateikta 7 lentelėje.

Šiaulių rajono socialinių paslaugų infrastruktūra

7 lentelė

Eil. Nr.	**Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes**	**Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas**	**Pavaldumas**	**Gavėjų skaičius**	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	**finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis**
1.	Socialinės globos namai	Aukštelkės socialinės globos namai	Valstybės	7	9
		VšĮ „Senolių namai“	Privati	2	16
		Kuršėnų vaikų globos namai	Savivaldybės	50	9

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
2.	Dienos socialinės globos centras	VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“	Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)	5	21
3.	Savarankiško gyvenimo namai	VšĮ Senolių namai	Privati	1	-
4.	Socialinės priežiūros centrai	Lietuvos krikščioniško fondo Ginkūnų vaikų dienos centras	NVO	4	17
		VšĮ Vaikų dienos centras ,,Eterna Vita“ Kuršėnų mieste	NVO	25	40
		Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centras (Kairių seniūnija)	NVO	13	30
		Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos Šiaulių skyriaus Kuršėnų vaikų dienos centras	NVO	22	25
		Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centras (Meškuičių seniūnija)	NVO	11	30
		VšĮ ,,Aukštelkės neformaliojo ugdymo akademijos Vaikų dienos centras“	Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)	-	-
		VšĮ Vaikų dienos centras ,,Drauge linksmiau“ Gruzdžių mstl.	Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)	6	
		VšĮ Vaikų dienos centras ,,Drauge linksmiau“ Raudėnų seniūnijoje	Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)	8	
5.	Bendruomeninės įstaigos, organizacijos	Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija	NVO	-	-
		Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“	NVO	-	-
		Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius	NVO	-	-

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
		Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“	NVO	-	-
		Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“	NVO	-	-
		VšĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“ (Kuršėnų užimtumo kambarys, Šiaulių rajonas	NVO	-	-
		Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija	NVO	-	-
		Aukštelkės specialiosios olimpiados klubas, Šiaulių rajonas	NVO	-	-
6.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Savivaldybės	117	11
		VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Socialinės globos padalinys	Savivaldybės	16	20
		VšĮ Kuršėnų ligoninės Socialinės globos padalinys	Savivaldybės	3	12
		VšĮ „Agapao reabilitacijos centras“, Romučių k., Šiaulių rajonas	NVO	-	-
		VšĮ „Eterna Vita“, Kušleikių k., Šiaulių rajonas	NVO	-	-
7.	Šeimynos	Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“	Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)	12	-
		Kairių šeimyna „Giliukas“	Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)	11	-
		Volosovų šeimyna „Fiesta“	Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)	13	-

Kitose savivaldybėse perkamos socialinės paslaugos

8 lentelė

	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
1	Socialinės globos namai	Senjorų socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		Jurdaičių socialinės globos namai	Valstybės	1	4
		Linkuvos socialinės globos namai	Valstybės	1	3
		Skemų socialinės globos namai	Valstybės	1	1
		Suvalkijos socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		UAB „Senjorų namai“	Privati	1	2
		Utenos socialinės globos namai	Valstybės	1	3
		Veisiejų socialinės globos namuose	Valstybės	3	2
		VšĮ Rietavo parapijos senelių globos namai	Privati	1	1
		Raseinių r. Blinstrubiškių socialinės globos namai	Savivaldybės	2	1
		Zarasų socialinės globos namai	Valstybės	1	-
		UAB Sagera Beržėnų senjorų namai	Privati	10	9
		Dūseikių socialinės globos namai	Valstybės	-	4
		Ilguvos socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		Ventos socialinės globos namai	Valstybės	-	2
		Šiaulių vaikų globos namai „Šaltinis“	Valstybės	1	1
		Kepalių socialinės globos namai	Privati	7	5
		Lavėnų socialinės globos namai	Valstybės	1	2

	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
		VšĮ „Sevilis“	Privati	-	1
		VšĮ „Antavilių pensionatas“	Privati	-	1
		VšĮ Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namai „Santara“	Privati	1	-
2.	Dienos socialinės globos centrai	Šiaulių miesto specialiojo ugdymo centras	Savivaldybės	1	2
		Šiaulių miesto sutrikusio vystymosi kūdikių namai	Savivaldybės	-	1
3.	Kitos įstaigos	Labdaros ir paramos fondas „Prieglobstis“ Benamių namai	Privati	7	-

Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, vienas iš socialinių paslaugų organizavimo principų yra prieinamumas, t. y. paslaugų valdymas, skyrimas bei teikimas taip, kad būtų užtikrintas šių paslaugų prieinamumas asmenims (šeimoms) kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Šiaulių rajono socialines paslaugas teikiančių įstaigų tinklas nėra tolygiai išsidėstęs rajone, o tai turi didelę įtaką nevienodam socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygiui miesto ir kaimo vietovių gyventojams. Šiaulių rajono gyventojams socialinės paslaugos teikiamos ir socialinio darbo veiklos vykdomos vienuolikoje seniūnijų, Socialinių paslaugų centre, Socialinės paramos skyriuje, dienos centruose, šeimynose, pas budintį globotoją, globos institucijose. Pagrindinis šių socialinių įstaigų tikslas – išspręsti asmens ir jo šeimos problemas, suteikiant paslaugų gavėjui reikalingas ir kokybiškas socialines paslaugas. Šiaulių rajono savivaldybė aktyviai ragina prie paslaugų teikimo prisidėti ir nevyriausybines organizacijas, kurių indėlis būtų svarus socialinių paslaugų teikimo procese.

Senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems asmenims su negalia teikiama pagalba sutelkta Kuršėnų mieste ir Meškuičių seniūnijoje. Tėvų globos netekusiems vaikams paslaugos teikiamos Kuršėnų vaikų globos namų Globos centre, budinčio globotojo šeimoje ir šeimynose: Kairių šeimynoje „Giliukas“, Egėliškių k., Kuršėnų k. sen.; Balčiūnų šeimynoje „Aušrinė“, Kuršėnų mieste; Volosovų šeimynoje „Fiesta“, Vijolių k., Šiaulių k. sen. Socialinės priežiūros paslaugos riziką patiriančioms šeimoms ir jų vaikams teikiamos seniūnijose, vaikų dienos centruose, kurie savo veiklą vykdo Kuršėnų miesto (2), Ginkūnų, Meškuičių, Kairių, Gruzdžių, Raudėnų ir Šiaulių kaimiškojoje seniūnijose.

Socialinių paslaugų plėtrą lemia ne tik socialinių paslaugų poreikis, pasiūla, kliento ar savivaldybės galimybė mokėti už paslaugas, bet ir savivaldybės teritorijoje gyvenančių žmonių demografinė situacija, jų amžius, neįgalumas, sveikatos būklė, esamos socialinės problemos ir kt. Dėl pagalbos sprendžiant iškilusias problemas, informacijos, pagalbos krizių atvejais rajono gyventojai dažniausiai kreipiasi į jų gyvenamosios vietos seniūnijas.

Bendrosios socialinės paslaugos yra labiausiai prieinamos rajono gyventojams. Šias paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia specialistai socialiniam darbui bei socialiniai darbuotojai darbui su šeima. Šie specialistai teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo bei

atstovavimo, o esant galimybei – aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne paslaugas. Minėtas paslaugas kartu su transporto organizavimo paslaugomis rajono gyventojams teikia ir Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras. Informavimo, konsultavimo, atstovavimo paslaugas teikia Socialinės paramos skyrius, kiti administracijos struktūriniai padaliniai bei rajono nevyriausybinės organizacijos. Nevyriausybinės organizacijos papildomai teikia aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrines paslaugas. Dalis nevyriausybinių organizacijų savo veiklą vykdo Kuršėnų mieste, 8 Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos padaliniai yra įkurti prie seniūnijų, taip sudarant galimybę minėtas paslaugas gauti ir kaimo vietovių gyventojams.

Specialiosios socialinės paslaugos: socialinė priežiūra (pagalba į namus, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas namuose bei institucijoje) ir socialinė globa (dienos socialinė globa, trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa).

Pagalbos į namus paslaugas teikia Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centro darbuotojai. Ji teikiama senyvo amžiaus asmenims bei darbingo amžiaus asmenims su negalia visose seniūnijose ir yra prieinama visiems rajono gyventojams. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas socialinę riziką patiriančioms šeimoms teikia 16 Socialinių paslaugų centro socialinių darbuotojų darbui su šeimomis. Minėtos paslaugos teikiamos Ginkūnų vaikų dienos centre, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centre ir VšĮ Vaikų dienos centre ,,Eterna Vita“, veikiančiame Kuršėnų mieste, Kairių ir Meškuičių seniūnijose veikiančiuose vaikų dienos centruose, kurių veiklą inicijavo Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija. Nuo 2018 m. lapkričio mėn. Raudėnų ir Gruzdžių seniūnijose veiklą pradėjo vykdyti VšĮ ,,Drauge linksmiau“. VšĮ ,,Senolių namai“ savarankiško gyvenimo namų padalinys teikė apgyvendinimo paslaugą.

Socialinė globa kaip ir kitos paslaugos skirta visiems rajono gyventojams, nepriklausomai nuo to, ar paslauga reikalinga miesto, ar kaimiškosios vietovės gyventojams. Trumpalaikę / ilgalaikę socialinę globą rajone teikė Kuršėnų vaikų globos namai, šeimynos, VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro ir VšĮ Kuršėnų ligoninės socialinės globos padaliniai bei VšĮ ,,Senolių namai“. Dienos socialinės globos paslaugas teikė VšĮ ,,Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“.

Socialinių paslaugų įvairovė Kuršėnų miesto seniūnijoje bei kaimiškosios teritorijos seniūnijose nėra tolygi. Pastebimas poreikis plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą kaimiškosiose rajono vietovėse. Toliau pateikiama trumpa informacija apie socialines paslaugas teikiančias įstaigas.

Socialinių paslaugų įstaigos neįgaliems ir senyvo amžiaus asmenims

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras. Biudžetinė įstaiga, tenkinanti senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia poreikius, teikdama bendrąsias ir specialiasias socialines paslaugas. Iš jų:

Pagalba į namus. Viena iš ekonomiškiausių socialinių paslaugų rūšių, kurią teikiant mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama žmonių gyvenimo kokybė, mažinama socialinė atskirtis. Psichologiškai asmeniui ji yra priimtiniausia, nes sudaromos galimybės išlaikyti žmogų jam artimoje aplinkoje, nenutraukti ryšių su bendruomene. Šiaulių rajone teikiamų pagalbos į namus paslaugų kokybė yra optimali, paslaugos teikiamos 11 seniūnijų. 2018 metais buvo priimti 37 nauji prašymai – paraiškos socialinėms paslaugoms gauti. Šios paslaugos teikiamos asmenims, kurie dėl amžiaus, neįgalumo, šeiminės padėties negali savimi pasirūpinti savarankiškai.

2018 metais pagalbos į namus paslaugos suteiktos vidutiniškai 117 asmenų.

Pagalbos į namus paslaugos kaina, gavėjų sumokėtas mokestis

9 lentelė

Metai	Pagalbos į namus gavėjai	Lankomosios priežiūros darbuotojai	Paslaugų gavėjų sumokėti mokesčiai (tūkst. Eur/mėn.)	Paslaugų gavėjų priežiūros kaina (tūkst. Eur/mėn.)
2013 m.	129	17	0,3	5,9
2014 m.	123	17	0,3	6,7
2015 m.	121	17	0,2	6,5
2016 m.	120	17	0,2	4,3
2017 m.	116	17	0,4	3,5
2018 m.	117	15	0,4	5,1

Pagalbos į namus paslaugos gavėjai pagal seniūnijas

10 lentelė

Eil. Nr.	Seniūnija	Darbuotojų skaičius	Lankomų asmenų skaičius	Iš to skaičiaus moka už paslaugas
1.	Bubių	2	16	11
2.	Ginkūnų, Kužių ir Šiaulių k. s.	1	13	11
3.	Gruzdžių	2	19	15
4.	Kairių	1	5	5
5.	Kuršėnų kaimiškoji seniūnija	2	14	9
6.	Kuršėnų miesto seniūnija	6	42	33
7.	Meškuičių	0	0	0
8.	Raudėnų	1	7	5
9.	Šakynos	1	9	7

(Lankomų asmenų skaičiuje nurodyti ir tie asmenys, kuriems laikinai sustabdytas paslaugos)

Specialaus transporto paslauga teikiama vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. T-323. Paslauga, skirta asmenims, kurie dėl ligos ar senatvės turi judėjimo problemų ir negali naudotis visuomeniniu ar individualiu transportu, taip pat mažas pajamas gaunantiems asmenims, kai pajamos (vienam šeimos nariui per mėnesį) yra mažesnės už 2 valstybės remiamų pajamų dydžius. Dalis gyventojų transporto paslaugomis naudojosi po kelis kartus. Iš viso specialaus transporto paslaugų 2018 metais suteikta 197 kartus. Už suteiktas specialaus transporto paslaugas mokėjo 21 asmuo. Į biudžeto sąskaitą įnešta 400,00 Eur. Palyginus su ankstesniais metais, poreikis šiai paslaugai kintantis:

2011 m. – suteikta paslauga 67 asmenims, 2012 m. – 125 asmenims, 2013 m. – 107 asmenims, 2014 m. – 114 asmenų, 2015 m. – 121 asmeniui, 2016 m. – 87 asmenims. 2017 m. – 124 asmenims, 2018 m. – 59 asmenims.

Aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis. Techninės pagalbos priemonės – bet koks neįgaliųjų naudojamas gaminys, įrankis, įranga ar techninė sistema, padedanti išvengti, kompensuoti, sumažinti arba pašalinti sutrikusią funkcijų įtaką sveikatos būklei, asmens savarankiškumui, ugdymuisi bei darbinei veiklai. Priemonės perduodamos panaudos pagrindais laikinai naudotis. 2018 metais dėl techninės pagalbos priemonių gavimo kreipėsi 573 rajono gyventojai. Išduota neįgaliųjų techninės pagalbos priemonių: automatiškai reguliuojamų lovų – 59 vnt., universalių vežimėlių – 68 vnt., naktipuodžio kėdučių – 66 vnt., čiužinių nuo pragulų – 33 vnt., vaikštynių – 101 vnt., pažastinių ir alkūninių ramentų – 128 vnt. , vaikščiojimo lazdelių – 18 vnt. ir 62 vnt. kitų priemonių. Iš viso: 535 vnt.

Techninės pagalbos priemonėmis 2018 metais aprūpinti 485 asmenys, kuriems nustatytas techninės pagalbos priemonių poreikis. Priemonių išdavimas pagal metus: 2011 m. išduota 444 vnt., 2012 m. – 504 vnt., 2013 m. – 596 vnt., 2014 m. – 498 vnt., 2015 m. – 627 vnt., 2016 m. – 673 vnt., 2017 m. – 641 vnt, 2018 m. – 535 vnt.

Kiekvienais metais išduodamų priemonių skaičius priklauso nuo tam tikrais metais esamo neįgaliųjų techninės pagalbos priemonių poreikio ir priemonių gavimo iš Techninės pagalbos neįgaliesiems centro Šiaulių skyriaus.

Integrali pagalba (socialinė globa ir slauga) dienos metu asmens namuose. Šią paslaugą sudaro medicininių ir socialinių paslaugų paketas, teikiamas mobilios komandos principu, atsižvelgiant į individualius asmens poreikius, naudojant techninės pagalbos ir slaugos priemones. Sudaryta galimybė gauti kokybiškas paslaugas vienu metu. Šio projekto metu įsigyta transporto priemonė, techninės pagalbos bei slaugos priemonės, suburtos 2 mobilios komandos, sudarytos iš profesionalių specialistų. 2018 m metais paslaugos buvo suteiktos 19 asmenų (10-čiai moterų ir 9 – iems vyrams). Per metus į įstaigos biudžetą už dienos socialinės globos paslaugas surinkta 3512,01 Eur.

Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas. Šį darbą vykdo socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-141 ,,Dėl Atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“, socialinių paslaugų centre 2018 metais įdarbinti 3 atvejo vadybininkai. Šiaulių rajone užregistruotas 131 atvejis, 62 šeimose nenustatytas grėsmės lygis vaikui, 52 šeimose nustatytas pirmas grėsmės vaikui lygis, 17 šeimų nustatytas antras grėsmės lygis vaikui.

VšĮ Kuršėnų ligoninės Socialinės globos padalinys – 10 vietų ir VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Socialinės globos padalinys – 24 vietos teikiamos trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos. Jas gauna asmenys, kuriems nustatomas visiškas ar dalinis nesavarankiškumas. 2018 metais šiomis paslaugomis pasinaudojo 51 asmuo, iš jų: su sunkia negalia – 32 asmenys, be sunkios negalios – 19 asmenų. Asmenims su sunkia negalia paslaugos kompensuojamos iš valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, o asmenims be sunkios negalios – iš savivaldybės biudžeto lėšų. Šiaulių rajono savivaldybės administracija kompensuoja likusią lėšų dalį iš savivaldybės biudžeto lėšų / valstybės biudžeto lėšų, skirtų asmenų su sunkia negalia socialinės globos paslaugoms finansuoti, bet ne didesnę globos išlaidų dalį, negu Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu nustatyti maksimalūs trumpalaikės ar ilgalaikės socialinės globos išlaidų finansavimo dydžiai. 2018 metais renovuotos Meškuičių ligoninės globos padalinio patalpos, sudarytos kokybiškos gyvenimo sąlygos globotiniams bei pagerėjo ir teikiamos socialinės globos paslaugos kokybė. Tikimasi, kad metų viduryje bus baigtas renovuoti visas Meškuičių ligoninės pastatas, kuriame globos paslaugas gaus rajono senoliai bei negalią turintys suaugę asmenys.

VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro 2019 metų vizija – specialiųjų socialinių paslaugų (socialinė priežiūra) teikimas dienos metu rajono gyventojams, turintiems negalią, asmenims, patiriantiems riziką, turintiems žalingų įpročių. Vizijos tikslas – rajono gyventojų psichosocialinių įgūdžių atkūrimo ir palaikymo, savarankiškumo ir užimtumo bei galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime didinimas.

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“.

Įstaigos veiklos tikslams, uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti organizuojamos ir teikiamos šios dienos socialinės globos paslaugos: informavimas, konsultavimas, atstovavimas, kasdienis gyvenimo ir darbinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, maitinimas, asmens higienos ugdymas / palaikymas, laisvalaikio / užimtumo ir sociokultūrinių paslaugų organizavimas, aktyvus dalyvavimas visuomenėje, transporto paslaugų organizavimas bei kitos paslaugos reikalingos asmeniui pagal jo savarankiškumo lygį. Įstaigos lankytojų lankomumas yra kintantis. 2018 metais įstaigos paslaugomis naudojosi 26 neįgalūs asmenys, iš jų: 21 asmuo su sunkia negalia ir 5 – su vidutine. Viešoji įstaiga aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, pritraukdama papildomų lėšų įvairioms sociokultūrinėms paslaugoms ir aktyviam dalyvavimui visuomenėje organizuoti. Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje 2018 metų projekte paslaugų gavėjai - 40 asmenų, iš jų: su suaugę asmenys su negalia – 28, ir 12 tėvų / globėjų.

Įstaiga dalyvavo Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos ,,Viltis“ projekte kaip partneris, kuris buvo finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Buvo teikiamos laikino atokvėpio paslaugos įstaigoje nuo 2017 m. rugsėjo 31 d. iki 2018 m. liepos 31 d. 14 – ai asmenų su

sunkiu neįgalumo lygiu. Tėvai / globėjai turėjo galimybę pailsėti. Įgyvendinant projektus, vietinis jaunimas, studentai įtraukiami į savanorystę.

Dienos centro vizija – socialinių paslaugų plėtra. Įsigyto nekilnojamojo turto, esančio Durpynų g. 8, Kuršėnų mieste paskirtis – grupinių gyvenimo namų įkūrimas proto ir kompleksinę negalią turintiems asmenims, plėtojant kokybiškas paslaugas ir jų infrastruktūrą bendruomenėje, garantuojant neįgaliesiems saugią aplinką ir orų gyvenimą.

VšĮ „Senolių namai“. Socialinės globos padalinyje teikiamos trumpalaikės / ilgalaikės socialinės globos paslaugos senyvo amžiaus bei suaugusiems, darbingo amžiaus asmenims, kurie dėl amžiaus, sveikatos būklės ar neįgalumo yra netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Taip pat paslaugos teikiamos darbingo amžiaus asmenims su sunkia negalia bei paslaugų gavėjų šeimos nariams, globėjams, rūpintojams, kurie dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruotės, atostogų, šeimos ar darbo įsipareigojimų ir kt.) laikinai, darbo savaitę ar ilgesnį laikotarpį negali prižiūrėti šių asmenų arba kuriems reikalingos ,,atokvėpio“ atostogos. 2018 metais savivaldybė už suteiktas paslaugas šioje įstaigoje pagal socialinės globos lėšų kompensavimo sutartis globos paslaugų išlaidas kompensavo 16 asmenų su sunkia negalia ir 2 asmenims be sunkios negalios.

Savarankiško gyvenimo namų padalinyje yra 15 vietų, į šį padalinį priimami asmenys, kurie yra pakankamai savarankiški, t. y. gali patys bent iš dalies pasirūpinti savo higiena, apranga, valgiu, laisvalaikiu, tačiau jau nebenori arba nebegali gyventi vieni ir kuriems reikalinga pagalba iš šalies. 2018 metais ši paslauga buvo kompensuota 1 rajono gyventojui.

2019 metais įstaiga planuoja teikti tas pačias paslaugas, tik daugės ilgalaikės globos vietų, mažės trumpalaikės globos vietų, bendras skaičius išliks panašus. Bendras vietų skaičius įstaigoje – 41.

Aukštelkės socialinės globos namai. Įstaiga prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, vykdanti veiklą Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje. Jos paskirtis – užtikrinti ilgalaikę / trumpalaikę socialinę globą suaugusiems asmenims su proto negalia ar psichiniais sutrikimais, dėl kurių jie negali gyventi savarankiškai ir kuriems reikalinga nuolatinė specialistų priežiūra. 2018 metais paslaugų teikimas šioje įstaigoje finansuotas 16 asmenų, iš jų 9 asmenims su sunkia negalia ir 7 asmenims be sunkios negalios.

Socialinės globos kompensavimas socialinės globos įstaigose. Šiaulių rajono savivaldybė kompensuoja socialinės globos paslaugas, teikiamas vaikams su negalia, darbingo ir pensinio amžiaus neįgaliems asmenims kitose savivaldybėse. Už suteiktas paslaugas kompensuojama pagal ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos lėšų kompensavimo sutartis. 2018 metais savivaldybė kompensavo socialinės globos paslaugas 77 asmenims šiose globos įstaigose: Utenos – 4, Skemų – 2, Jurdaičių – 5, Linkuvos – 4, Veisiejų – 5, Zarasų – 1, Ventos – 2, Suvalkijos – 1, Dūseikių – 4, Ilguvos – 1, Lavėnų – 3, Beržėnų senjorų namuose – 19, Raseinių r. Blinstrubiškių socialinės globos namuose – 3, UAB „Senjorų namai“ – 3, Rietavo parapijos senelių globos namuose – 2, Senjorų socialinės globos namuose – 1, Šiaulių vaikų globos namuose ,,Šaltinis“ – 2, Kepalių senolių namuose – 12, VšĮ ,,Sevilis“ – 1, VšĮ ,,Antavilių pensionatas“ – 1, VšĮ Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namai ,,Santara“ – 1.

Būsto pritaikymas neįgaliesiems. 2018 metais Savivaldybės administracija toliau tęsė būsto pritaikymo neįgaliesiems programą. Ši galimybė suteikta rajono gyventojams, turintiems ryškius ir labai ryškius judėjimo sutrikimus. 2018 metais pritaikyti 3 būstai suaugusiems neįgaliesiems ir 1 būstas vaikui su sunkia negalia. Informacija apie programų vykdymą pateikiama lentelėje.

Būsto pritaikymas neįgaliesiems Šiaulių rajone

11 lentelė

Metai	Gautų prašymų skaičius	Skirta lėšų iš valstybės biudžeto (tūkst. Eur)	Skirta lėšų iš savivaldybės biudžeto (tūkst. Eur)	Pritaikyta būstų	Laukė (-ia) eilėje
2013 m.	7	13,94	3,48	3	4
2014 m.	3	14,37	3,59	3	2
2015 m.	11	9,8	17,3	2	10
2016 m.	4	23,3	30,1	4	7
2017 m.	4	16,6	19,2	5	6
2018 m.	7	15,4	20,4	3	6

Socialinių paslaugų įstaigos vaikams, likusiems be tėvų globos

Siekiant įgyvendinti Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014 – 2020 m. priemonių planą, **Kuršėnų vaikų globos namų tikslas** – teikti kokybiškas socialines paslaugas, užtikrinti be tėvų globos likusių vaikų priežiūrą, sukurti tokią aplinką, kurioje jie galėtų saugiai ir tinkamai augti, vystytis ir tobulėti bei formuoti pilnavertę asmenybę. Vaikai patenka į globos namus, kai pripažįstama, kad tėvai nepajėgia užtikrinti išlaikymo arba šeimoje vaikui gyventi darosi nesaugu. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. T-155 patvirtinta globos namų struktūra, kurią sudaro keturi padaliniai:

1. Stacionari globa (trumpalaikė / ilgalaikė globa tėvų globos netekusiems vaikams teikiama penkiose globos šeimynose – 50 vaikų. Vykdant institucinę pertvarką, siekiama sumažinti vaikų skaičių, grąžinant į biologinę šeimą, įvaikinant;
2. Bendruomeniniai vaikų globos namai (butas Daugėlių g. 67-15, Kuršėnų mieste). Apgyvendinti vienos šeimos 5 vaikai. 2019 metais planuojama papildomai įsigyti 4 kambarių butą 6 vaikų bei namą 6-8 vaikų apgyvendinimui;
3. Globos centras – GIMK (globėjų (rūpintojų) ir įtėvių mokymas ir konsultavimas) paslaugos ir vaiko budinčio globotojo paieška ir organizavimas, jame dirba 2 atestuoti darbuotojai. Planuojama paruošti 12 globėjų. GIMK veiklai vykdyti skiriamos valstybės biudžeto lėšos – 20 000 Eur. Budinčio globotojo paieška - planuojama sudaryti sutartį su 3-4 budinčiais globotojais ir suteikti pagalbą 9-12 jų prižiūrimų vaikų. Globos centro veiklai planuojama gauti iš Europos Sąjungos lėšų – 208982 Eur 2019–2020 metams personalo užmokesčio išlaidoms padengti, darbo vietų įrengimui, transporto priemonės įsigijimui;
4. Parama šeimai ir vaikui – teikiamos paslaugos be atskirties (apgyvendinamos šeimos su vaikais) globos namų paramos šeimai ir vaikui padalinyje, teikiamos paslaugos šeimai jų gyvenamojoje aplinkoje). Suteiktos paslaugos 7 šeimoms (22 vaikams) ir 5 šeimoms (14 vaikų) jų gyvenamojoje aplinkoje.

Kairių šeimyna „Giliukas“, Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“ ir Volosovų šeimyna „Fiesta“ – pelno nesiekiantys ribotos civilinės atsakomybės viešieji juridiniai asmenys, kurių veiklos tikslas – užtikrinti globojamų (rūpinamų) vaikų teisių ir įstatymų ginamų interesų įgyvendinimą ir apsaugą, sudarant palankias sąlygas šių vaikų fizinei, protinei, dvasinei, dorovinei bei socialinei raidai ir tokią šeimos aplinką, kokios reikia jų gerovei, kad tinkamai pasirengtų savarankiškai gyventi šeimoje ir visuomenėje. 2018 metais šeimynose buvo globojami 36 vaikai. Finansavimas šeimynų veiklai skiriamas iš valstybės ir savivaldybės biudžetų.

11 vaikų išlaikymui Kairių šeimynoje ,,Giliukas“ per šį laikotarpį iš savivaldybės biudžeto panaudota 16,1 tūkst. eurų.

Balčiūnų šeimynoje ,,Aušrinė“ 12 vaikų išlaikymui iš savivaldybės biudžeto panaudota 16,2 tūkst. eurų.

Volosovų šeimynoje ,,Fiesta“ 13 vaikų išlaikymui iš savivaldybės biudžeto panaudota 16,2 tūkst. eurų.

Vaikų dienos centrus: VšĮ „Eterna Vita“ vaikų dienos centras (buveinė – Kuršėnų mieste). Šio dienos centro misija – vaikų gerovės užtikrinimas, teikiant socialines ir neformalaus ugdymo paslaugas Kuršėnų miesto ir Kuršėnų kaimiškosios seniūnijų vaikams, augantiems socialinę riziką patiriančiose šeimose ir jų šeimos nariams. Vaikų dienos centras savo veiklą pradėjo 2013 m., jame 5 kartus per savaitę vyksta užsiėmimai, kuriuose dalyvauja vaikai nuo 7 iki 15 metų. Centre dirba socialinis pedagogas ir psichologas, kuriems talkina savanoriai.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centras (buveinė – Kuršėnų m.). Vaikų dienos centras teikia paslaugas Kuršėnų miesto ir Kuršėnų kaimiškosios seniūnijų nepasiturinčiose ir socialinę riziką patiriančiose šeimose augantiems vaikams ir jų šeimos nariams. Vaikų dienos centras savo veiklą pradėjo 2015 m., jame 5 kartus per savaitę vyksta užsiėmimai, kuriuose dalyvauja vaikai nuo 6 iki 15 metų. Centre dirba socialinis darbuotojas, socialinis pedagogas ir savanoriai. Šio vaikų dienos centro veiklą pagal projektą finansuoja socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Lietuvos krikščioniško fondo Vaikų dienos centras (buveinė – Ginkūnų sen.). Centro misija – siekti vaiko gerovės teikiant vietinės bendruomenės vaikams socialines ir neformalaus ugdymo paslaugas, ypatingą dėmesį skiriant vaikams, augantiems socialinę riziką patiriančiose šeimose. Vaikams 4 kartus per savaitę teikiamos dienos užimtumo paslaugos.

Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose. Vaikų dienos centrai, siekdami užtikrinti vaikų teisių bei teisėtų interesų apsaugą, teikia mokyklinio amžiaus vaikams, augantiems probleminėse šeimose, nemokamas socialines paslaugas. Šių paslaugų tikslas – vykdyti vaikų resocializaciją, integruoti juos į visuomenę, padėti prisitaikyti prie visuomenės normų ir sąlygų bei nuosekliai ir kompleksiškai šalinti esamas socialinės atskirties sąlygas. Centrų specialistai dirba socialinį darbą su šių vaikų tėvais, skatindami juos geriau rūpintis, prižiūrėti ir auklėti savo vaikus.

VšĮ „Drauge linksmiau“ vaikų dienos centrai Gruzdžių ir Raudėnų seniūnijose veiklą pradėjo nuo 2018 m. lapkričio mėn.

Seniūnijose teikiamos paslaugos

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos seniūnijose nuo 2018 metų vidurio su socialinėmis išmokomis bei jų teritorijoje gyvenančiais įvairių socialinių grupių asmenimis dirba 13 specialistų socialiniam darbui ir 1 specialistas.

Socialines paslaugas teikiančios nevyriausybinės organizacijos

Gerinant socialinės paramos paslaugų teikimą ir jų prieinamumą globėjų, įtėvių šeimoms pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Labdaros ir paramos fondu SOS vaikų kaimų Lietuvoje draugija, kuri teiks socialines psichologines nemokamas paslaugas globėjų, įtėvių šeimoms (iki 100 šeimų).

Nevyriausybinės organizacijos yra svarbūs bendrųjų socialinių paslaugų teikėjai savivaldybėje. Jų teikiamų paslaugų kaštai mažesni, paslaugos lengviau prieinamos žmonėms bei tiksliau atspindi skirtingoms socialinėms grupėms priklausančių asmenų poreikius:

Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija vienija 402 narius iš kurių 41 turi visišką negalią. Draugija turi 7 padalinius (Kuršėnai, Gruzdžiai, Kužiai, Aukštelkė, Kairiai, Žadžiūnai ir Meškuičiai), kuriuose dirba kvalifikuoti specialistai, turintys socialinio darbo teikimo patirties. Draugija aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, kuria siekiama didinti neįgaliųjų socialinę integraciją bei ugdyti neįgaliųjų socialinius įgūdžius visose gyvenimo srityse.

VšĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“ (Kuršėnų užimtumo kambarys) vienintelė tokio pobūdžio grupė Šiaulių rajone. Kuršėnų užimtumo kambarys įkurtas 2004 m. Kuršėnų užimtumo kambario tikslinė grupė – psichikos negalią turintys asmenys ir jų šeimos nariai. Įstaiga aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje siekdama įvairinti savo vykdomas veiklas, skatinančias neįgaliuosius prasmingai ir kokybiškai leisti laiką bei atstatančias jų dvasines jėgas. Šioje veikloje dalyvauja 20 neįgaliųjų. Veiklos organizuojamos Šiaulių rajono bendruomeniniuose šeimos namuose (J.Basanavičiaus g. 11, Kuršėnų m., Šiaulių r.).

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius. Vienija 30 narių, iš jų – 8 jaunimo atstovai. Draugijoje dirba apie 14 savanorių, padedančių organizuoti akcijas, lankančių senyvo amžiaus vienišus gyventojus bei vykdančių pirmosios pagalbos mokymus. Organizacija 19-us metus teikia paramą Šiaulių rajono socialiai remtiniems asmenims labdarą drabužiais ir kt. daiktais, dešimtus metus dalyvauja projekte ,,Parama maisto produktais“, keletą metų įgyvendino neįgaliųjų integracijos projektus. 2015 m. įkurtas Raudonojo Kryžiaus draugijos vaikų dienos centras, kurį lanko 25 vaikai, augantys socialiai remtinose bei socialinę riziką patiriančiose šeimose.Vaikų dienos centro veikla planuojama ir 2019 metais. Veikia senjorų klubas ,,Kartu mes galime geriau“, veikloje dalyvauja 20 senjorų. 2017 – 2019 metais vykdomas projektas ,,Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“. Įkurti Bendruomeniniai šeimos namai. 2019 metais Bendruomeniniuose šeimos namuose planuojama paslaugas teikti apie 50 paslaugų gavėjų.

Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“ vienija 73 narius, iš jų 40 neįgalūs asmenys (23 sunkios negalios). Paslaugų gavėjai – neįgalūs vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos nariai. Bendrijoje vykdoma savipagalbos ir užimtumo veikla, organizuojami kultūriniai renginiai, vykdomas socialinės reabilitacijos projektas. Rašomi projektai, kurių dėka apie 30 bendrijos narių turi galimybę poilsiauti pajūryje bei stovyklose.

Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“ vienija apie 50 narių. Siekiant didinti klubo narių savarankiškumą jiems teikiama įvairi socialinė, metodinė pagalba. Padedami medikų klubo nariai mokosi diabeto savikontrolės ir kitų įgūdžių, būtinų sergant cukriniu diabetu.

Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija įregistruota 2013 metais ir vienija 34 narius. Didžiąją klubo narių dalį sudaro vyresnio amžiaus asmenys, kurių darbingumas nuo 0 iki 50 proc. Ypač daug dėmesio skiriama vienišiems klubo nariams, kurie laikomi labiausiai pažeidžiama ir nesaugia grupe.

Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“ vienija fizinę negalią turinčius asmenis, siekiančius gyventi aktyvų gyvenimą. Klubas vienija 35 narius, kurie sportinius gebėjimus lavina sporto būreliuose, klubuose, dalyvauja renginiuose.

Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas įvertinimas

12 lentelė

Eil. Nr.	**Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes**	**2018-12-31 Šiaulių rajono savivaldybėje gyventojų 41459**		**Skirtumas („+“ trūksta iki normatyvo, „-„ viršija normatyvą)**
		10000 gyventojų tenka vietų	**Gavėjų skaičius**	
1.	*Ilgalaikė socialinė globa*			
1.1.	Suaugę asmenys su negalia	9	36	-2
1.2.	Senyvo amžiaus asmenys	22	92	-2
1.3.	Vaikai su negalia	-	-	-

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	2018-12-31 Šiaulių rajono savivaldybėje gyventojų 41459		Skirtumas („+“ trūksta iki normatyvo, „-„ viršija normatyvą)
		10000 gyventojų tenka vietų	Gavėjų skaičius	
1.4.	Vaikai, likę be tėvų globos: - šeimynose; - Kuršėnų vaikų globos namai	9 12	36 50	-7 -10
2.	*Trumpalaikė socialinė globa*			
2.1.	Suaugę asmenys su negalia	1	3	1
2.2.	Senyvo amžiaus asmenys	7	28	-6
2.3.	Vaikai su negalia	0	0	2
3.	*Dienos socialinė globa institucijoje*			
3.1.	Suaugę asmenys su negalia	7	29	53
3.2.	Senyvo amžiaus asmenys	0	0	60
3.3.	Vaikai su negalia	0	1	11
4.	*Dienos socialinė globa asmens namuose*			
4.1.	Suaugę asmenys su negalia	1	3	3
4.2.	Senyvo amžiaus asmenys	2	8	5
5.	*Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose*			
5.1.	Suaugę asmenys su negalia	0	0	4
5.2.	Senyvo amžiaus asmenys	0	1	1
5.3.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	2	7	2
6.	*Pagalba į namus*			
6.1.	Suaugę asmenys su negalia	3	13	7
6.2.	Senyvo amžiaus asmenys	25	104	15
7.	*Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje*			
7.1.	Socialinę riziką patiriančios šeimos ir jose augantys vaikai	19 vaikų 0 šeimų	78 1	11 26
8.	*Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose*			
8.1.	Socialinę riziką patiriančios šeimos ir jose augantys vaikai	37	153	6
8.2.	Socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys	0	0	8
9.	*Laikinas apnakvindinimas*			
9.1.	Socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys	0	0	6
10.	*Kitos socialinės priežiūros paslaugos (laikino apgyvendinimo)*	2	7	2

Kaip parodyta 12 lentelėje, kai kurių socialinių paslaugų išvystymo normatyvai neatitinka patvirtintų normatyvų – nesant socialinių paslaugų poreikio. 2018 m. Šiaulių rajone nebuvo teikiamos trumpalaikės socialinės globos paslaugos vaikams su negalia, dienos socialinės globos paslaugos institucijoje senyvo amžiaus asmenims, laikino apnakvindinimo paslaugos socialinės rizikos suaugusiems asmenims.

Savivaldybėje organizuojamų socialinių paslaugų analizė

Siekiant įvertinti socialinių paslaugų poreikį rajono savivaldybėje, pateikiama socialinių paslaugų analizė pagal atskiras paslaugų gavėjų grupes bei socialinių paslaugų rūšis, atliekama socialinių paslaugų pasiūlos analizė, aptariamos savivaldybės organizuojamos ir jos teritorijoje veikiančios kitų institucijų teikiamos socialinės paslaugos**.**

Neįgalūs vaikai ir suaugę asmenys.

Socialinės paramos skyrius organizuoja būsto pritaikymą neįgaliesiems, Socialinių paslaugų centras aprūpina techninės pagalbos priemonėmis, teikia rajono neįgaliesiems bendrąsias socialines paslaugas: konsultavimo, atstovavimo, tarpininkavimo, transporto organizavimo, specialiąsias socialines paslaugas (pagalba į namus) bei integralią pagalbą.

Asmenims su negalia kaip ir senyvo amžiaus asmenims teikiamos pagalbos į namus paslaugos. 2012 m. šios paslaugos buvo suteiktos 115 asmenų, 2013 m. – 125 asmenims, 2014 m. – 123 asmenims, 2015 m. – 121 asmeniui, 2016 m. – 120 asmenų, 2017 m. – 116 asmenų, 2018 m. - 117 asmenų. Didžiausias šios paslaugos gavėjų skaičius Kuršėnų mieste. Šis skaičius nuolat kinta, tačiau paslauga teikiama visose seniūnijose, yra prieinama visiems rajono gyventojams, o jos poreikis tenkinamas.

VšĮ ,,Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ teikia dienos socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su sunkia ir vidutine kompleksine proto negalia, leidžiančias užtikrinti kokybišką paslaugų teikimą, atsižvelgiant į neįgaliųjų poreikius. Dienos centre besilankantys neįgalieji lavinami, ugdant jų socialinius, darbinius, kasdieninio gyvenimo įgūdžius, organizuojamas jų laisvalaikis, maitinimas, suteikiama transporto paslauga atvykti į dienos centrą ir grįžti į namus bei teikiamos kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį.

Aukštelkės socialinės globos namai užtikrina ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą suaugusiems asmenims ir senyvo amžiaus asmenims, turintiems proto ar psichikos negalią.

2018 metais Šiaulių rajono savivaldybės neįgaliems asmenims trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą užtikrino VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Socialinės globos padalinys, VšĮ Kuršėnų ligoninės Socialinės globos padalinys ir VšĮ ,,Senolių namai“. Socialinės paramos skyrius organizavo neįgalių asmenų apgyvendinimą kitų savivaldybių globos įstaigose, atsižvelgiant į asmens ar jo artimųjų pageidavimą.

Neįgaliesiems socialinės reabilitacijos paslaugas taip pat teikia Užimtumo tarnyba, neįgaliuosius atstovaujančios nevyriausybinės organizacijos, socialinių paslaugų, sveikatos, švietimo, kultūros ir sporto įstaigos. Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą. Neįgaliuosius pagal negalios pobūdį ir jų šeimos narius atstovaujančių organizacijų veikla yra itin svarbi siekiant sėkmingos neįgaliųjų socialinės integracijos užtikrinimo.

Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 9 d. sprendimu Nr. T-259 sudaryta Šiaulių rajono savivaldybės Neįgaliųjų reikalų komisija iš rajono neįgaliųjų organizacijų, veikiančių neįgaliųjų socialinės integracijos srityje ir Šiaulių rajono savivaldybės atstovų, veikianti visuomeniniais pagrindais ir ginanti neįgaliųjų teises.

Senyvo amžiaus asmenys.

Senyvo amžiaus asmenims, kaip ir neįgaliesiems organizuojamos apgyvendinimo socialinės globos įstaigose paslaugos, atsižvelgiant į jų ar artimųjų pageidavimą bei finansines galimybes mokėti už teikiamas paslaugas. Rajone nėra globos namų senyvo amžiaus asmenims, todėl šią paslaugą teikė VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro bei VšĮ Kuršėnų ligoninės

Socialinės globos padaliniai ir VšĮ ,,Senolių namai“. Ji teikiama asmenims, kurie dėl senyvo amžiaus bei negalios negali gyventi vieni. Dažniausiai jiems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis ir specialiosios priežiūros paslaugų nepakanka. Senyvo amžiaus asmenys taip pat turi galimybę apsigyventi VšĮ ,,Senolių namai“ savarankiško gyvenimo namuose, kur paslaugos teikiamos iš dalies savarankiškiems asmenims, nereikalaujantiems nuolatinės priežiūros. Jie turi galimybę savarankiškai tvarkytis buityje, mokėti mokesčius, gamintis maistą, įstaigos socialiniai darbuotojai teikia tik dalinę pagalbą.

Socialinę riziką patiriančios šeimos.

Socialinių paslaugų centro duomenimis 2018 metais rajone į apskaitą buvo įtrauktos 153 socialinę riziką patiriančios šeimos, kuriose augo 355 vaikai. Socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis, bendradarbiauja su policija, Socialinės paramos skyriumi, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriumi Šiaulių rajono savivaldybėje bei kitomis įstaigomis ir institucijomis. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-141 ,,Dėl Atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“, Socialinių paslaugų centre įdarbinti 3 atvejo vadybininkai**,** kurie nustato vaiko ir jį auginančių asmenų atvejo vadybos taikymo ir inicijavimo, šeimos stebėsenos, pagalbos plano peržiūrą, atvejo vadybos proceso užbaigimo ir koordinavimo savivaldybėje tvarką. Nuo 2018-07-23 iki metų pabaigos Šiaulių apskrities Vaiko teisių apsaugos skyriuje buvo užregistruotas 131 atvejis dėl atvejo vadybininko paskyrimo.

Socialinių įgūdžių ugdymo veiklą vykdo ir vaikų dienos centrai: Lietuvos krikščioniškojo fondo Ginkūnų vaikų dienos centras, dienos centras ,,Eterna Vita“ Kuršėnų mieste, dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centras bei Gruzdžių ir Raudėnų seniūnijose pradėję veiklą vaikų dienos centrai, teikiantys vaikų priežiūros bei užimtumo dienos metu paslaugas, vykdantys žalingų įpročių prevenciją, dirbantys su vaikais ir jų šeimos nariais bei teikiantys sociokultūrines paslaugas.

Vertinant esamą situaciją, veikiančių dienos centrų indėlį, tikslinga vaikų dienos centrų ir krizių centrų paslaugas plėtoti visose kaimiškosiose seniūnijose, kuriose gyvena nemažas skaičius socialinę riziką patiriančių bei socialiai remtinų šeimų.

Tėvų globos netekę vaikai.

Apžvelgiant ankstesnių metų duomenis, galima teigti, kad tėvų globos netekusių vaikų skaičius kito kiekvienais metais: 2013 m. – 47 vaikai, 2014 m. – 18 vaikų, 2015 m. – 46 vaikai, 2016 m. – 56 vaikai, 2017 m. – 55 vaikai, 2018 m. - 58 vaikai. Vaikai, netekę tėvų globos, 2018 metais buvo apgyvendinami šeimynose, šeimose, Kuršėnų vaikų globos namuose, pas budintį globotoją. Visose šiose institucijose teikiamos kokybiškos vaikų globos paslaugos, tačiau institucinė globa negali užtikrinti visapusiško vaikų poreikių tenkinimo bei tinkamo paruošimo savarankiškam gyvenimui. Iš globos namų išėjusių vaikų situacija dažnai būna sudėtingesnė nei globojamų šeimose. Todėl 2018 metais Šiaulių rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, orientuojamasi į bendruomenines paslaugas, mažinant globos namuose augančių vaikų skaičių, tokiu būdu padedant globotiniams efektyviau integruotis į visuomenę. Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83 patvirtintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams planas. Šiuo planu siekiama 2014–2020 metų laikotarpiu numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliems suaugusiems asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, ir likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą**.** Šiaulių rajone įregistruotos trys šeimynos, kurių teikiamos socialinės globos paslaugos yra ne tik ekonomiškai efektyvesnės, bet ir kokybiškesnės, nes globojamiems vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimoje gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Dėl to sumažėja vaikų socialinės atskirties rizika, užkertamas kelias daugelio socialinių, psichologinių bei pedagoginių problemų kilimui visais vaikų raidos etapais. 2018 metais su šeimynomis sudarytos Vaiko socialinės globos šeimynoje finansavimo ir finansinės paramos šeimynai skyrimo sutartys, kuriose apibrėžtas vienkartinės

finansinės paramos ir papildomo finansavimo (išmokos) šeimynai skyrimo galimybės, o 2019 metais savivaldybė, skatindama vaikų globą šeimose bei šeimynose, yra numačiusi skirti pagalbos pinigus.

Siekiant geresnės paslaugų kokybės bei ekonominio efektyvumo, tikslinga plėsti šeimynų teikiamas trumpalaikės bei ilgalaikės socialinės globos paslaugas tėvų globos netekusiems vaikams, aktyvinti globėjų, įtėvių paiešką.

Socialinę riziką patyrę suaugę asmenys.

Tai darbingo amžiaus asmenys, socialiai atskirti dėl elgetavimo, valkatavimo, piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinėmis ir kitomis psichotropinėmis medžiagomis, priklausomybės nuo azartinių lošimų, įsitraukimo ar polinkio įsitraukti į nusikalstamą veiklą ir iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis savo (šeimos) gyvenimu bei dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Šiaulių rajone socialinės adaptacijos priemonių tinklas suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką nėra pakankamai išplėtotas. Šiaulių rajonas supa Šiaulių miestą, tad gana didelė dalis šiai grupei priklausančių asmenų įsilieja į miesto gyventojų gretas. Taip šiek tiek palengvinamas kylančių problemų sprendimas, tačiau šios problemos išlieka.

Į Socialinės paramos skyrių besikreipiantiems asmenims 2018 metais dažniausiai buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas. Labdaros ir paramos fondo ,,Prieglobstis“ ,,Benamių namai“, esantys Domeikių k., Joniškio rajone, 2018 metais suteikė laikino apgyvendinimo paslaugas 7 socialinę riziką patiriantiems asmenims, tačiau ir toliau išlieka laikino gyvenimo namų poreikis. Prastėjant ekonominei situacijai ši problema tampa vis aktualesnė ir itin paaštrėja sutrikus asmenų, neturinčių nuolatinės gyvenamosios vietos, sveikatai, tačiau, kaip ir ankstesniais metais, socialinę riziką patiriantiems asmenims padėti yra sudėtinga dėl jų pačių – daugelį metų taip gyvenę, nesugeba (nenori) integruotis į visuomenę. Dažnai jiems reikalinga pagalba ,,čia ir dabar“, ypač atsiradus sveikatos problemoms. Atsidūrę gydymo įstaigoje, šie asmenys dažnai sukelia nemažai problemų įstaigai, pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti regionines socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose.

Rajono teritorijoje savo veiklą su socialinės rizikos grupei priklausančiais asmenimis vykdo dvi įstaigos. VšĮ ,,Agapao reabilitacijos centras“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė vyrams, kurios tikslas – padėti priklausomiems nuo narkotikų, alkoholio ir psichotropinių medžiagų integruotis į visuomenę. Reabilitacijos trukmė – 1 metai ir ilgiau, vienu metu bendruomenėje gali gyventi 22 asmenys. VšĮ ,,Eterna Vita“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė, planuojanti teikti 2019 metais socialines – psichologines paslaugas asmenims, priklausantiems nuo psichotropinių medžiagų. Bendruomenėje – 12 vietų. Planuoja per 2019 metus suteikti paslaugas 15-20 asmenų. Reabilitacijos trukmė 12–18 mėnesių.

Analizuojant socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbo efektyvumą ir įvertinus tai, kad didžioji dalis rajono teritorijos – kaimiška, bei siekiant, kad Šiaulių rajone teikiamos socialinės paslaugos būtų teikiamos laiku, kokybiškai ir efektyviai, socialiniams darbuotojams (specialistams socialiniam darbui bei socialiniams darbuotojams darbui su šeimomis, atvejo vadybininkams) organizuojami mokymai bei suteikiama galimybė dalyvauti supervizijos procese, kurių dėka darbuotojai gilins turimas žinias bei kels kvalifikaciją.

Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje

13 lentelė

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius		Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius
		Iš viso	Iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:			
1.1.	**Biudžetinėse:**	**33**	**18**	**38**
1.1.1	Kuršėnų vaikų globos namai	13	-	20
1.1.2.	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių	20	18	18

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius		Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius
		Iš viso	Iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto	
	paslaugų centras: - socialinis darbuotojas; - socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis; - atvejo vadybininkas	 3 14 3		
1.2.	**Viešosiose įstaigose:**	**10**	-	**25**
1.2.1.	VšĮ „Senolių namai“	2	-	10
1.2.2.	VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“	2	-	6
1.2.3.	VšĮ „Eterna Vita“	2	-	7
1.2.4.	VšĮ „Drauge linksmiau“	1		
1.2.4.	VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Socialinės globos padalinys	2	-	2
1.2.5.	VšĮ Kuršėnų ligoninės Socialinės globos padalinys	1	-	-
2.	**Savivaldybės administracijoje:**	**14**	-	-
2.1.	Seniūnijų specialistai socialiniam darbui	13	-	-
2.2.	Specialistas (seniūnijoje)	1	-	-
	Iš viso	**57**	**18**	**63**

Socialinių darbuotojų išsilavinimas. Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje (seniūnijose) bei socialinių paslaugų įstaigose dirbantys specialistai socialiniam darbui bei **s**ocialiniai darbuotojai ir socialinio darbuotojo padėjėjai, turi reikiamą išsilavinimą, tačiau ir toliau aktyviai dalyvauja mokymuose, siekdami didinti profesinę ir dalykinę kompetenciją.

Ankstesnių metų socialinių paslaugų plano įgyvendinimo rezultatų trumpa apžvalga

2018 metais socialinių paslaugų plane numatyti uždaviniai įgyvendinti – Šiaulių rajono gyventojams buvo teikiamos numatytos socialinės paslaugos, kurias pagal asmens savarankiškumo lygį teikė savivaldybės biudžetinės, viešosios socialinių paslaugų įstaigos bei nevyriausybinis sektorius.

Atsižvelgiant į gyventojų poreikius buvo siekiama išlaikyti tas pačias teikiamų socialinių paslaugų – dienos socialinės globos institucijose neįgaliesiems, pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose, transporto organizavimo bei kitų reikalingų paslaugų apimtis. Pagrindiniais socialinių paslaugų gavėjais išlieka neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, socialinę riziką patiriančios šeimos, socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys, tėvų globos netekę vaikai. Socialiniai darbuotojai, teikiantys socialinę priežiūrą Šiaulių rajono socialinę riziką patiriančioms šeimoms, pastebi, kad ne tik šios šeimos, bet ir kitos šeimos neretai patenka į krizines situacijas ar susiduria su gresiančios rizikos veiksniais, pažeidžiančiais šeimos santykių pusiausvyrą ir sutrikdančiais sėkmingą šeimos funkcionavimą. Laiku suteiktų ir efektyvių kompleksinių paslaugų krizinėse situacijose esantiems tėvams, auginantiems vaikus, teikimas turėtų prisidėti prie socialinę riziką patiriančių šeimų skaičiaus mažėjimo. Laiku suteikus tinkamą pagalbą, ypatingą dėmesį skiriant tėvų socialinių bei pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymui, galima užkirsti kelią krizių užsitęsimui bei naujų problemų atsiradimui.

2018 m. tęsiamas 2016 m. spalio mėn. pradėto įgyvendinti projekto „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“ veiklų įgyvendinimas, kuris finišuos šių metų rugsėjo mėn. Projekto partneriai – Socialinės integracijos centras, VšĮ „Eterna Vita“ ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus

draugijos Šiaulių rajono skyrius – užtikrina nenutrūkstamą Bendruomeninių šeimos namų veiklą, sudarydami sąlygas Šiaulių rajone gyvenančioms šeimoms gauti kompleksiškai teikiamas paslaugas ir padėdami įveikti iškilusius sunkumus ir krizes bei derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus. Tikimasi, kad įgyvendinus projektą Šiaulių rajone sumažės riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius. Projekto metu dėl vykdomų mokymų, konsultacijų ir renginių užtikrinamas aktyvesnis bendravimas šeimose ir tarp šeimų, skatinamas rajono gyventojų savarankiškumas, visuomeniškumas, kūrybiškumas. Kartu prisidedama prie tokių problemų kaip vaikų nepriežiūra, bedarbystė, skurdas, nevaldomos įtampos šeimos narių tarpusavio santykiuose ir panašių sprendimo.

Nuo projekto įgyvendinimo pradžios iki 2018 metų pabaigos, įgyvendinant projektą paslaugos suteiktos 1112 asmenų, iš jų:

- individualios psichologo konsultacijos 197 asmenims;
- grupinės psichologo konsultacijos 207 asmenims;
- individualios teisininko konsultacijos 107 asmenys;
- teisininko konsultacijos 7 šeimoms;
- šeimų klubų užsiėmimuose dalyvavo 261 asmuo;
- šeimų mokyklėlių užsiėmimuose dalyvavo 249 asmenys;
- šeimų renginiuose dalyvavo 235 asmenys;
- paskaitose tėvams dalyvavo 304 asmenys;
- šeimų stovykloje dalyvavo 24;
- šeimos įgūdžių ir sociokultūrinės paslaugos suteiktos 859 asmenims;
- vaikų priežiūra 73 asmenims.

Atsižvelgiant į tai, kad vienas iš pagrindinių siekių yra vaikų, augančių vaikų globos namuose, skaičiaus mažinimas, 2019 m. kaip ir 2018 metais daug dėmesio numatoma skirti globos šeimoje ir įvaikinimo populiarinimui, skatinant šeimas ryžtis priimti globotinius į savo namus. Konsultavimo, informavimo ir tarpininkavimo paslaugos buvo teikiamos visiems pagal poreikį.

2018 metais asmenims su sunkia negalia teikiamų paslaugų poreikis buvo tenkinamas, nes šios paslaugos yra finansuojamos iš valstybės biudžeto tikslinių specialiosios dotacijos lėšų bei asmens lėšų. Nenutrūkstamai tęsiama ir būsto bei gyvenamosios aplinkos pritaikymo neįgaliesiems programa. 2019 metais svarbu išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtis, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtis bei didinti socialinių darbuotojų kompetencijas.

Socialinių paslaugų finansavimui panaudotų lėšų suvestinė

14 lentelė

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	2014 m. tūkst. Eur	2015 m. tūkst. Eur	2016 m. tūkst. Eur	2017 m. tūkst. Eur	2018 m. tūkst. Eur
1.	Savivaldybės biudžetas	528,31	756,10	901,6	1001,4	1044,3
2.	Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	541,04	518,60	507,8	603,1	722,1
3.	Valstybės biudžetas	456,23	464,0	499,8	535,6	646,8
4.	ES lėšos	-	-	-	236,9	322,0

Lėšų didėjimui įtakos turėjo paslaugų gavėjų skaičiaus augimas, paslaugas teikiančių įstaigų skaičiaus didėjimas bei paslaugos kainų ir asmens gaunamų pajamų pokyčiai.

III SKYRIUS
UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS 2019 METAMS

Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys

Įgyvendinant Šiaulių rajono plėtros strateginio plano 2017–2023 metams tikslą – socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas, išskiriamas vienas iš svarbiausių šio tikslo pasiekimui keliamų uždavinių – užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, įvairovę ir prieinamumą, skatinti socialinę integraciją.

Atsižvelgiant į rajono socialinę demografinę situaciją, Šiaulių rajono savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės yra šios: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys**,** riziką patiriantys vaikai, riziką patiriančios šeimos, likę be tėvų globos vaikai, riziką patiriantys suaugę asmenys.

Šios socialinės grupės yra menkiau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

Vertinant Šiaulių rajono socialinę demografinę situaciją, išskiriamos šios prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys:

1. ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos tėvų globos netekusiems vaikams;
2. socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose paslaugų plėtojimas vaikus auginančioms bei socialinę riziką patiriančioms šeimoms;
3. ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia;
4. pagalbos į namus paslaugos senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims su negalia;
5. socialinės priežiūros paslaugos (laikino apgyvendinimo) socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims, kurie dėl įvairių priežasčių neturi kur ar negali vieni gyventi;
6. bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, plėtojant paslaugų neįgaliesiems bei senyvo amžiaus asmenims teikimą.

Priemonių planas

15 lentelė

Tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje SUDARYTI SĄLYGAS ASMENIUI (ŠEIMAI) UGDYTI AR STIPRINTI GEBĖJIMUS IR GALIMYBES SPRĘSTI SAVO SOCIALNES PROBLEMAS, PALAIKYTI SOCIALINIUS RYŠIUS SU VISUOMENE, TAIP PAT PADĖTI ĮVEIKTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ			
02.03.01. Uždavinys **Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, įvairovę ir prieinamumą, skatinti socialinę integraciją**			
02.03.01.02 Priemonė Skatinti vaikų dienos centrų kūrimąsi ir plėtrą Šiaulių rajone			
Veiklos	**Lėšos Eur**	**Atsakingi vykdytojai**	**Laukiamas rezultatas**
02.03.01.03.02 Finansuoti socialiai remtinų ir socialinę riziką patyrusiose šeimose augančių vaikų, lankančių vaikų dienos centrus, maitinimą	15000 Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, Vaikų dienos centrai	Maitinimo išlaidos 92 vaikams iš socialinę riziką patiriančių ir socialiai remtinų šeimų
02.03.01.04 Priemonė Organizuoti globėjų (rūpintojų), įtėvių (globėjų) paiešką, atranką, mokymus, skatinti ir remti globą šeimoje, šeimynas Šiaulių rajone			
02.03.01.04.01 Teikti socialinės globos paslaugas tėvų globos netekusiems vaikams Kuršėnų vaikų globos namuose	599190 Savivaldybės biudžeto lėšos 75000	Savivaldybės administracija Kuršėnų vaikų globos namai	Socialinių paslaugų finansavimas 50 vaikų

	Valstybės biudžeto lėšos ES lėšos		
02.03.01.04.02 Skirti vienkartinę materialinę paramą šeimynoms	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, Šeimynos	Vienkartinė finansinė parama 3 šeimynoms
02.03.01.04.04 Teikti vaikų socialinės globos paslaugas šeimynose	Savivaldybės biudžeto lėšos 51000	Savivaldybės administracija, Šeimynos	Socialinės globos paslaugos 36 tėvų globos netekusiems vaikams
02.03.01.04.05 Teikti papildomą paramą pilnamečiams globotiniams, gyvenantiems šeimynose ir besimokantiems ugdymo įstaigose	Savivaldybės biudžeto lėšos 9000	Savivaldybės administracija, Šeimynos	Papildomas finansavimas 8 pilnamečiams, buvusiems globotiniams
02.0301.04.06 Ieškoti globėjų (rūpintojų), juos mokyti ir konsultuoti	19000 Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, GIMK, Globos centras	12 parengtų globėjų (įtėvių)
02.03.01.04.07 Teikti profesionalių globėjų paslaugas	20000 Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija	9 vaikai
02.03.01.04.08 Pagalbos pinigų skyrimas šeimose ir šeimynose globojamiems vaikams	33000 Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija	Pagalbos pinigų skyrimas 130 vaikų, augančių globėjų šeimose ir šeimynose
02.03.01.05 Priemonė Plėtoti socialines paslaugas Šiaulių rajone			
02.03.01.05.01 Teikti integralią pagalbą į namus Šiaulių rajone	17215 Valstybės biudžeto lėšos ES lėšos 37827	Socialinių paslaugų centras	Integralios pagalbos paslaugų teikimas 20 asmenų

02.03.01.06 Priemonė Sukurti krizių įveikimo pagalbos sistemą, teikti ir plėtoti krizių įveikimo paslaugas krizės ištiktoms šeimoms ir (arba) asmenims Šiaulių rajone			
02.03.01.06.01 Užtikrinti socialinę riziką patyrusių asmenų apgyvendinimą nakvynės namuose, krizių centre	7000 Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, paslaugas teikianti įstaiga	Apgyvendinimo paslaugų finansavimas 5 asmenims
02.03.01.06.02 Teikti kompleksines paslaugas krizinės motinystės atveju socialinę riziką patyrusiems asmenims bei šeimoms	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, partneriai	Kompleksinių paslaugų teikimas 2 šeimoms
02.03.01.06.03 Dalyvauti prevencinėje smurtinio elgesio mažinimo programoje	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija, VšĮ Šiaulių rajono PSPC VšĮ Šiaulių centro poliklinika	Smurtinio elgesio mažinimo programos priemonių finansavimas 15 asmenų
02.03.01.06.04 Krizių centro suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką, steigimas	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija,	1 centras
02.03.01.06.05 Slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugų, teikiamų vienišiems, socialinę riziką patiriantiems asmenims Kuršėnų ligoninėje, apmokėjimas	Savivaldybės biudžeto lėšos 5000	Savivaldybės administracija	6 asmenys
02.03.01.09 Priemonė Pritaikyti Šiaulių rajono savivaldybės gyvenamuosius būstus ir gyvenamąją aplinką specialiųjų poreikių turintiems asmenims			
02.03.01.09.01 Organizuoti būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymo darbus, sudarant galimybę neįgaliam asmeniui tapti savarankiškesniam integruojantis į bendruomenę, mažinant socialinę atskirtį	Savivaldybės biudžeto lėšos 20000 Valstybės biudžeto lėšos 8632,88	Savivaldybės administracija	Pritaikyti 4 būstai
02.03.01.10 Priemonė Remti ir skatinti socialinės reabilitacijos ir sporto renginių Šiaulių rajono neįgaliesiems organizavimą ir dalyvavimą tokiuose renginiuose šalyje bei užsienyje			
02.03.01.10.01 Finansuoti neįgaliųjų bendruomenių socialinės reabilitacijos paslaugų projektus	Savivaldybės biudžeto lėšos 13419 Valstybės biudžeto lėšos 67094	Savivaldybės administracija	Finansuoti 7 socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai
02.03.01.10.02 Neįgaliesiems pritaikyto automobilio, perduoto Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijai, išlaikymas	Savivaldybės biudžeto lėšos 15000	Savivaldybės administracija	1 automobilio, skirto neįgaliesiems, išlaikymas
02.03.01.11 Priemonė Skatinti bendradarbiavimą su NVO ir kitomis įstaigomis bei organizacijomis plėtojant socialinių paslaugų teikimą ir skatinant savanorystę Šiaulių rajone			
02.03.01.11.01 Skatinti savanorystę teikiant socialines paslaugas senyvo amžiaus ir neįgaliems asmenims		Savivaldybės administracija	60 savanorių

02.03.01.12 Priemonė Vykdyti ir plėtoti socialinės apsaugos prevencines priemones ir programas Šiaulių rajone			
02.03.01.12.01 Vykdyti Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo projektus „Parama maisto produktais“, „Parama higienos prekėmis“	Savivaldybės biudžeto lėšos 8000	Savivaldybės administracija	Paramos maisto produktais bei higienos prekėmis teikimas 5200 asmenų
02.03.01.12.10 Teikti ilgalaikės, trumpalaikės bei dienos socialinės globos paslaugas	Savivaldybės biudžeto lėšos 348880 Valstybės biudžeto lėšos 223000	Savivaldybės administracija	Ilgalaikės, trumpalaikės bei dienos socialinės globos paslaugų išlaidų kompensavimas 110 asmenų
02.03.01.12.11 Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo, vertinimo atlikimo ir išvadų rengimo išlaidos	Savivaldybės biudžeto lėšos 8000	Savivaldybės administracija	240 parengtų išvadų
02.03.01.12.14. Finansuoti socialines paslaugas savarankiško gyvenimo namuose	Savivaldybės biudžeto lėšos 4500	Savivaldybės administracija VšĮ „Senolių namai“	Apgyvendinimo paslaugos išlaidų kompensavimas 1 asmeniui
02.03.01.12.15 Užtikrinti kokybišką ir savalaikį socialinių paslaugų teikimą Šiaulių rajono gyventojams (pagalba į namus, specialiojo transporto organizavimas ir techninės pagalbos priemonių išdavimas)	Savivaldybės biudžeto lėšos 201445 Valstybės biudžeto lėšos 331000 ES lėšos 6500	Socialinių paslaugų centras	Paslaugų teikimas 795 asmenims
02.03.01.01 Priemonė Atnaujinti ir plėsti Šiaulių rajono savivaldybės socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą			
02.03.01.01.01 Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių rajone	Savivaldybės biudžeto lėšos 40000	Savivaldybės administracija	16 naujų globos vietų
02.03.01.06.01 Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone	ES lėšos	Savivaldybės administracija	Socialines paslaugas gavę asmenys 223

IV SKYRIUS
FINANSAVIMO PLANAS

Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

16 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		2018 m.	2019 m.	2020 m.
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, tūkst. Eur	1044,30	1212,1	1212,1
1.1.	Palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.	2,56	3,32	3,32
2.	LR valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Eur (soc. rizika, sunki negalia)	722,1	836,1	779,3

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		2018 m.	2019 m.	2020 m.
2.1.	Socialinės rizikos šeimų socialinei priežiūrai organizuoti, tūkst. Eur	243,1	331,0	335,0
2.2.	Asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti, tūkst. Eur	367,5	430,1	374,3
2.3.	Vaikų globos (rūpybos) išmokoms	-	-	-
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur (integrali pagalba)	322,0	595,2	200,0
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas, tūkst. Eur	522,8	530,0	550,0
5.	Kitos lėšos, tūkst. Eur (valstybės biudžeto lėšos socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektams finansuoti, būsto pritaikymo neįgaliesiems lėšos)	637,3	702,9	770,8

Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas

2018 metais pagrindiniai teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai išliko tie patys, kaip ir ankstesniais metais – savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšos bei Europos Sąjungos fondų lėšos. Jie priklauso nuo teisinių aktų pasikeitimo, parengtų ir vykdomų projektų ir kt.

Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

17 lentelė

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos (tūkst. Eur)	
		2018 m.	2019 m.
1.	Socialinių paslaugų pirkimas (kitų savivaldybių įstaigose)	9,6	8,0
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas	986,2	1153,1
	Iš jų:		
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms (Kuršėnų vaikų globos namai, Socialinių paslaugų centras, Meškuičių ir Kuršėnų ligoninių globos padaliniai, „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“)	831,2	945,8
2.2.	Regionų socialinių paslaugų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	68,6	92,5
2.3.	Nevyriausybinių organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	86,4	114,8
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybinėms organizacijoms	-	-
4.	Finansavimas vykdant socialinių paslaugų programas (šeimynos)	48,5	51,0

Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai

Siekiant plėsti socialinių paslaugų infrastruktūrą rajone bei gerinti socialinių paslaugų kokybę būtina užtikrinti socialinių darbuotojų, jų padėjėjų, specialistų socialiniam darbui bei kitų darbuotojų profesinės ir dalykinės kompetencijos ugdymą, darbo sąlygų gerinimą bei žmogiškųjų išteklių plėtrą.

Savivaldybės finansinių galimybių palyginimas su numatytų priemonių finansavimu

Šiaulių rajono socialinių paslaugų plane numatytų teikti priemonių įgyvendinimas priklauso nuo savivaldybės finansinių galimybių, kurios, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, yra ribotos.

Vykdant valstybės politiką, nuo 2018–07-01 buvo įkurti 2 atvejo vadybininko etatai. Visos 2018 metais numatytos priemonės buvo finansuojamos iš savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšų bei Europos Sąjungos fondų lėšų. Vienas iš pagrindinių uždavinių – išlaikyti esamų paslaugų teikimą ir, atsižvelgiant į finansines galimybes, išplėsti esamų paslaugų apimtį, užtikrinant organizuojamų paslaugų kokybę.

Savivaldybėje organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas

Didėjant pensinio amžiaus asmenų skaičiui, palaipsniui didėja ilgalaikės socialinės globos paslaugų poreikis, kuris šiandien yra tenkinamas. Pagrindinė problema – nepakankamai tenkinamas laikino gyvenimo paslaugų poreikis socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims.

Lyginant su ankstesniais metais, Šiaulių rajono gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami vis geriau, tačiau vis dar neužtikrinamas visiškas šių poreikių tenkinimas**.** Vis aktyviau į socialinių paslaugų teikimą įsitraukia nevyriausybinės organizacijos, kurios pakankamai aktyviai dalyvauja įgyvendinant įvairius projektus, iš įvairių šaltinių gautas lėšas naudoja socialinių paslaugų organizavimui. Nevyriausybinės organizacijos, tarpininkaudamos sprendžiant įvairias socialines problemas, įtraukia gyventojus į bendruomenės veiklą. Sprendžiant neįgaliųjų problemas, tikimasi Neįgaliųjų reikalų komisijos aktyvios veiklos.

V SKYRIUS
PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

Socialinių paslaugų plėtros vizija

Sistemingai plėtojant socialinių paslaugų sistemą tikimasi, jog prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės gaus jų poreikius tenkinančias bei geros kokybės socialines paslaugas, padedančias sumažinti socialinę atskirtį ir dėl jos kylančias problemas. Socialinės paslaugos turėtų būti orientuotos į tuos asmenis, kuriems jų tikrai reikia. 2018 m. buvo siekiama įkurti įstaigą, kuri teiktų socialines paslaugas socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83 patvirtintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metais veiksmų planas. Įgyvendinant šį planą bus siekiama 2018–2020 metų laikotarpiu numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliesiems suaugusiems asmenims, turintiems proto ar (ir) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ar (ir) psichikos negalią ir likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą, kompleksinių paslaugų šeimai teikimo bei integralios pagalbos namuose paslaugų plėtrą.

Pagrindinis tikslas – kurti gyventojų poreikius atitinkančių socialinių paslaugų plėtrą, siekti socialinių paslaugų teikimo bendruomenėje ir šeimose užtikrinimo bei teikiamų paslaugų tęstinumo, įtraukiant nevyriausybines organizacijas. Teikiant socialines paslaugas sudaryti sąlygas gyventojams išsaugoti žmogišką orumą ir patenkinti jų žmogiškuosius poreikius. Sistemingai plėtojant socialinių paslaugų sistemą, tikimąsi, jog prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės gaus geros kokybės paslaugas, padedančias mažinti atskirtį. Prie to prisidės ir didėjanti specialistų socialiniam darbui, socialinių darbuotojų, jų padėjėjų bei atvejo vadybininkų darbo patirtis ir kompetencija.

Prognozuojamos socialinės paslaugos

Teikiant socialines paslaugas, planuojant jų mastą ateinantiems 3 metams, ir toliau bus orientuojamasi į pagrindines socialinių paslaugų gavėjų grupes: neįgaliuosius, senyvo amžiaus asmenis, socialinę riziką patiriančias šeimas, be tėvų globos likusius vaikus bei socialinę riziką

patiriančius suaugusius asmenis. Pagrindinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms tikslinga teikti ir plėtoti:

- neįgaliems asmenims bei senyvo amžiaus asmenims – pagalbą į namus, bendrųjų socialinių paslaugų prieinamumą bei integralios pagalbos (slauga ir socialinė globa namuose) paslaugas rajone;
- socialinę riziką patiriančioms šeimoms bei šeimoms, turinčioms problemų – gerinti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę bei plėtoti kompleksinių paslaugų šeimai teikimą;
- gerinti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę;
- likusiems be tėvų globos vaikams – skatinti įvaikinimą, globą (rūpybą), plėsti ilgalaikės bei trumpalaikės globos paslaugas šeimynose bei šeimose, teikti GIMK paslaugas.

Vykdant perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų pertvarką, savivaldybėje būtina plėtoti ir remti nestacionarias bendruomenines paslaugas. Tokio pobūdžio paslaugos yra prioritetinės, labiau atitinka šiuolaikinę paslaugos gavėjo gerovę. Paslaugos, kurios yra artimiausios ateities siekiamybė, turėtų būti: ilgalaikė / trumpalaikė socialinė globa šeimynose (šiuo metu jų yra trys), profesionalūs globėjai tėvų globos netekusiems vaikams, bendruomeniniai vaikų globos namai bei grupiniai gyvenimo namai suaugusiems su proto ir / ar psichikos negalia, laikino ,,atokvėpio“ paslaugos. Vaikų globos namų ir šeimynų buvusiems globotiniams, turintiems emocijų bei intelekto sutrikimų reikalinga tolimesnė pagalba integruojantis į visuomenę.

Kuršėnų vaikų globos namuose yra potencialios galimybės plėtoti bendruomeninių paslaugų vaikams ir šeimai infrastruktūrą. Globos centras yra numatęs 2019 m. dalyvauti 2014-2020 m. ESFI veiksmų programos priemonėje ,,Institucinės globos pertvarka“ Projekte ,,Vaiko gerovės ir saugumo didinimas paslaugų šeimai, globėjams (rūpintojams) kokybės didinimas bei prieinamumo plėtra“

VšĮ ,,Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ turima vizija – grupiniai gyvenimo namai suaugusiems su proto negalia, siekiant kompensuoti, atkurti, ugdyti, palaikyti ir plėtoti socialinius ir savarankiško gyvenimo įgūdžius bei skatinant siekti didesnio savarankiškumo.

Būtina telkti nevyriausybines organizacijas darbui su žmonėmis, patyrusiais atskirtį dėl neįgalumo. Teikiant socialines paslaugas, svarbu bendradarbiauti ir dirbti komandoje. Socialinės paslaugos turi būti teikiamos kompleksiškai bei derinamos su kitomis socialinės ir sveikatos apsaugos formomis.

Savivaldybės biudžeto augimo perspektyva ir numatomas pokytis

Tikimasi, kad lėšos, skiriamos socialinėms paslaugoms iš savivaldybės biudžeto, nemažės, nes esant demografinei kaitai, augs žmonių, kuriems bus reikalingos paslaugos, skaičius. Be to, nuolat kinta ilgalaikės socialinės globos paslaugų kainos globos namuose. Dėl šių priežasčių didės našta savivaldybės biudžetui, finansuojant paslaugas mažas pajamas gaunantiems asmenims. Socialinėms paslaugoms skiriamų lėšų dalis kiekvienais metais turėtų didėti, taip pat tikslinga būtų didesnį dėmesį skirti bendruomeninių paslaugų plėtrai.

Išteklių prognozė ateinantiems 3 metams

Numatoma, jog socialinių paslaugų poreikis atskirtį patiriančiai žmonių grupei nežymiai kis, todėl bus stengiamasi šį poreikį realizuoti įvairiais būdais per skirtingas funkcijas atliekančias institucijas, įstaigas ir organizacijas. Numatyti rajono biudžetą 3 metams yra sudėtinga, todėl planuojant socialines paslaugas, bus atsižvelgiama į savivaldybės biudžeto galimybes. Numanoma, kad pagrindiniai teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai bus savivaldybės biudžetas, valstybės specialiosios tikslinės dotacijos lėšos savivaldybių biudžetams ir Europos Sąjungos paramos lėšos. Aktualu, kad būtų užtikrintas jau paskirtų ir skiriamų socialinių paslaugų teikimas, jų tęstinumas bei finansavimas.

Valstybinių socialinių paslaugų poreikis

18 lentelė

Socialinių paslaugų rūšys (nurodyti pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Ilgalaikė socialinė globa asmenims su proto ir psichine negalia	8

VI SKYRIUS
PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planą įgyvendina Socialinės paramos skyrius kartu su kitais savivaldybės administracijos padaliniais, socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis bei organizacijomis.

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas bus vertinamas baigiantis kalendoriniams metams, atsižvelgiant į vykdomą savivaldybės biudžetą.

Plano vertinimo rezultatai bus aptariami su socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovais, savivaldybės administracijos atstovais, nevyriausybinėmis organizacijomis asmenimis, atsakingais už plano vertinimą, rengimą ir priežiūrą. Jo metu aptariamos iškilusios kliūtys plano įgyvendinimui, laukiamų rezultatų pasiekimui, ieškoma būdų kliūčių šalinimui. Įvertinus atliktus darbus, bus planuojamos socialinės paslaugos 2019 metams.

Pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas

Pasiekti rezultatai, tikslai ir uždaviniai vertinami pagal Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104:

-savivaldybės biudžeto išlaidos per metus socialinėms paslaugoms, tenkančioms vienam savivaldybės gyventojui, – 25,19 Eur;

- valstybės skirtų dotacijų santykis su savivaldybės biudžeto lėšomis, skiriamomis socialinėms paslaugoms, – 58,47 proc.;

- socialinių paslaugų (įskaitant bendrąsias socialines paslaugas) gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi – 7,54 proc.;

- socialinės globos ir socialinės priežiūros gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi – 1,57 proc.;

- regioninių socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus santykis su kitų socialinių paslaugų (išskyrus bendrąsias socialines paslaugas) gavėjais – 26,34 proc.

- socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybės įstaigose, tenkantis 10 tūkst. savivaldybės gyventojų – 29 darbuotojai;

- socialinių paslaugų poreikio patenkinimo procentas (asmenų (šeimų), kuriems patenkintas socialinių paslaugų poreikis, santykis su asmenų (šeimų) skaičiumi, kuriems įvertintas socialinių paslaugų poreikis – 98 proc.

Pasiekti rezultatai, įgyvendinti tikslai ir uždaviniai bus analizuojami pasitarimuose, bendrų susirinkimų metu, bendradarbiaujant su socialinių paslaugų įstaigų vadovais bei darbuotojais, seniūnijų socialiniais darbuotojais, nevyriausybinių organizacijų atstovais. Bus įvertinti kintantys veiksniai ar susidariusios aplinkybės, turinčios įtakos socialinių paslaugų plano įgyvendinimui.

Vertinant socialinių paslaugų planą bus žiūrima, ar pasiekti laukti rezultatai, ar įgyvendinamos visos priemonės rezultatams pasiekti, ar skirtos numatytos lėšos. Analizuojami veiksniai, kurie gali turėti reikšmės numatytiems rezultatams pasiekti, ir numatomos priemonės neigiamiems veiksniams pašalinti.

Siekiant sėkmingo socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo, visos savivaldybėje teikiamos socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos registruojamos Socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS).

Įvykdytų priemonių efektyvumas bus vertinamas lyginant 2019 m. socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus su 2018 m. pasiektomis šių kriterijų reikšmėmis.

_____